

Magyar Köztársaság Nagykövetsége
Párizs

Dr. Somogyi Norbert mezőgazdasági szakattasági éves szakmai beszámolója
2010/2011

A MK párizsi nagykövetségén 2001. márciusa óta működik mezőgazdasági szakattasági. Munkája során kapcsolatot tart a magyar és francia szak-államigazgatás különböző szintjei között, közreműködik a bilaterális kapcsolatok fejlesztésében úgy az államigazgatás, mind a civil szféra – pl. szakmai és érdekképviselői szervezetek - szintjén. A politikai témájú feladatokon túl elősegíti a képzéssel, oktatással, mezőgazdasági kutatással kapcsolatos együttműködések kialakítását, valamint konkrét megkeresések alapján előmozdítja a gazdasági kapcsolatok bővülését illetve a szakmai és érdekképviselői szervezetek, önkormányzatok, egyesületek közötti kapcsolatfelvételt.

I. rész: Összefoglaló 1. oldal

II. rész: Részletes elemzések 3. oldal

1. A francia mezőgazdaság elmúlt egy éve	3. oldal
2. Környezeti ügyekkel kapcsolatos tények, történések	13. oldal
3. Francia-magyar kapcsolatok	20. oldal
4. További kapcsolatépítési lehetőségek	23. oldal
5. Javaslatok	25. oldal

III. rész: Melléklet

1. Bruno Le Maire miniszter portréja	27. oldal
2. Nathalie Kosciusko-Morizet miniszter portréja	29. oldal
3. A biodiverzitással kapcsolatos kutatás szervezése Franciaországban	32. oldal
4. A francia környezetvédelmi és klímadiplomácia	34. oldal
5. „Planète terroirs” konferencia Magyarországon	36. oldal
6. Új elnök az FNSEA élén	39. oldal

I. Összefoglaló

Általános összegzés

A francia mezőgazdaság túl van a gazdasági krízis okozta visszaesésen, de nagyon komoly erőfeszítésekre van még szükség, amit a terményárak hektikus ingadozása miatt kialakult helyzet jelentősen megnehezít. A stabilizálódó helyzetet az elmúlt hónapokban kifejezetten hátrányosan érintette az aszály, ami leginkább az állattenyésztést érintette, de a kalászos gabonák esetében is lényegesen romlottak a terméskilátások – a becslések szerint ötödével lesz kevesebb a betakarított mennyiség. A tavaly elfogadott mezőgazdasági modernizációs törvény nyomán több, elsősorban a zöldség-gyümölcs és a tejágazat piaci folyamatait érintő változás lépett életbe idén tavasszal, hatásokról egyelőre korai érdemben állást foglalni. A nemzeti gazdaságélénkítő program „befektetés a jövőbe” fejezete a mezőgazdaságnak – ezen belül kiemelten a kutatás-fejlesztésnek – is érdemi forrásokat juttat, amivel az ágazatban működő cégek versenyképességét kívánják javítani.

Külpolitikai területen a soros francia G20-elnökség érdemel leginkább szót, aminek egyik prioritása a mezőgazdasági árak szélsőséges ingadozása elleni föllépés. A június 23-án a G20-tagországok mezőgazdasági miniszterei által elfogadott cselekvési terv az elnökségi ciklus egyértelmű sikere. Uniós kérdésekben elmondható, hogy Franciaország továbbra is vezető szerepet kíván magának biztosítani a KAP jövőjével kapcsolatos egyeztetéseken, folyamatosan tartani akarják a kezdeményezést ezen a területen.

1. A magyar-francia agrárkapcsolatok

Tekintettel közös érdekeinkre és a legtöbb kérdésben szinte teljesen azonos álláspontunkra, Franciaország az agrárterület vonatkozásában ez idáig is stratégiai partnerként tekintett hazánkra. Ezen érdeklődés az elnökség előtt fokozódott, de számítanunk kell arra, hogy kevésbé lesz élénk június vége után. Franciaország az elmúlt években is intenzív és széleskörű gondolkodást folytatott a **KAP 2013 utáni jövőjéről**. Párizs jelentős sikerként könyveli el a 2009. december 10-én 22 tagállam által aláírt KAP jövőjével kapcsolatos felhívást, ahogy a magyar elnökség sikereként értékeli a márciusban elfogadott tanácsi dokumentumot. A továbbiakban is egyértelmű céljuk, hogy minél több tagállamot maguk mellett tudjanak a kérdésben.

A magas szintű intézményesített együttműködés terepe a **Magyar-Francia Mezőgazdasági Munkacsoport**, mely 2006 óta, a két országban felváltva, félévente tart üléseket. A francia fél a 2009. novemberi debreceni találkozón kérte először a magyar fél támogatását a már említett és később Párizsban aláírt, KAP jövőjével kapcsolatos felhíváshoz, valamint több szakmai kérdésben való együttműködésről, információcseréről is itt született döntés. A munkacsoport szintjén történő együttgondolkodás szükségességét nem lehet kétségbe vonni, az olyan magas szintű szakmai egyeztetési színteret képez, amelyet egy stratégiai partnerrel fenn kell tartanunk – ennek ellenére a vegyesbizottsági ülésre 2010. őszén került utoljára sor.

2. A kétoldalú agrárgazdasági együttműködés értékelése és a jövőbeni lehetőségek:

A francia-magyar **agrárkereskedelem** nyomon követése, bővülésének elősegítése és **ösztönzése** kapcsán a mezőgazdasági attasé és a kereskedelmi képviselő munkatársai együttműködésben dolgoznak egymással. Amellett azonban, hogy ilyen ad hoc jellegű megkereséseknek igyekszünk táptalajt biztosítani, azért, hogy azokból kézzelfogható eredmények szülessenek, elengedhetetlenül fontosnak tartjuk azt is, hogy a megfelelő **promóciós lépésekkel** és tudatos marketingpolitikával élénkítsük a magyar agrár- és élelmiszeripari termékek franciaországi exportját. A gazdasági válság sajnálatos

következménye az is, hogy Magyarország jelentősen visszafogta az e területre fordított pénzüsszegek mértékét.

Ismert, hogy a francia fogyasztói piac ragaszkodik a már jól bevált termékekhez, nehezen nyit új termékek vásárlása irányába és előszeretettel részesíti előnyben a hazai termékeket. Így ahhoz, hogy a magyar termékek piacra találjanak, nagy hangsúlyt kell fektetni bizonyos marketing akciókra. A francia piacon elsősorban olyan termékekkel lehet megjelenni, amelyek különlegességként, újdonságként hatnak, amelyhez hasonlót nem találni a francia boltokban. A termékek minőségének állandó kiegyenlítetttsége és azok folyamatos hozzáférhetősége alapvető követelmény. Kiemelendő továbbá, hogy hasonló perspektívát rejt magában a vendéglátóipar is, bizonyos termékek, így például a bor vonatkozásában.

A szűkös költségvetési keretek ellenére, Nagykövetségünk továbbra is azon az állásponton van, hogy Magyarországnak az idei év ellenkező irányú tapasztalatai ellenére nem lenne szabad megszakítania a Nemzetközi Élelmiszeripari Szakkiállításon (SIAL) való megjelenés hagyományát. A 2010. október 17-21. között Párizsban megrendezésre került szakkiállításon végül csak egy tucatnyi magyar cég vett részt önálló kiállítóként, közösségi megjelenés (AMC) nem volt. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsával és a Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezettel (OIV) együttműködve június 15-én egész napos borbemutatóra került sor Párizsban a szervezete székházában – reményeink szerint ehhez hasonlóra fél évente sor kerülhet a jövőben.

Kiemelt lehetőségnek értékeltük és Nagykövetségünk politikailag és szakmailag is elengedhetetlennek tartotta, hogy az idei, 48. Nemzetközi Mezőgazdasági Kiállításon (SIA) a magyar részvétel biztosított legyen. A SIA egyben az egyik legjelentősebb **agrárdiplomáciai esemény** is Franciaországban – a francia szakminiszter hagyományosan meghívja európai uniós kollégáit egy, a vásárt közvetlenül megelőző ülésre, ezzel párhuzamosan pedig számos harmadik országbeli delegáció – a legtöbb esetben miniszteri vezetéssel – látogat ki a SIA-ra. Ez számunkra nagyon komoly lehetőségeket tartogatott, mivel gyakorlatilag végig a vásár területén maradván miniszteri vagy államtitkári szintű kétoldalú megbeszéléseket szervezhettünk afrikai, latin-amerikai vagy délkelet-ázsiai relációkban is. Ez kihagyhatatlan alkalom volt nem csak a **magyar agrárdiplomáciának, de a fejlesztési célú, elsősorban a K+F együttműködéseket célzó szakdiplomáciai tárgyalásokra** is. Végül az Európán kívüli országok tekintetében Szenegál mezőgazdasági és állattenyésztési minisztereivel tudtunk Fazekas Sándor miniszter úrnak találkozót szervezni, reméljük, hogy következetes munkával ennek a jövőben lesz hozadéka.

A fejlesztési célú együttműködésekkel kapcsolatosan Nagykövetségünk már több alkalommal jelezte, hogy Franciaország messzemenően nyitott erre, **a megreformált CGIAR központjának várható Montpellier-be települése** pedig mindenképpen fontossá tenné egy, a CGIAR-ral szoros kapcsolatban álló francia szervezetek – elsősorban a CIRAD és az IRD, valamint az INRA – vezetőivel való találkozó lebonyolítását. A CGIAR-tól kapott tájékoztatás szerint amennyiben a szükséges egyeztetések addigra befejeződnek, a CGIAR montpellier-i központjának nemzetközi szervezetként történő elismeréséről szóló dokumentumot szeptember elején ünnepélyes keretek között nyitják meg aláírásra, terveink szerint ennek Magyarország - hivatkozással a miniszterelnök 19/2011. (II. 22.) ME határozatában foglaltakra – még az ősz folyamán eleget tesz.

II. rész: Részletes elemzések

1. A francia mezőgazdaság elmúlt egy éve

Az irány...

Nicolas Sarkozy köztársasági elnök január 18-án tartotta a francia gazdaságszervezőknek szóló újraválasztási beszédét a Strasbourg-hoz közeli Truchtersheim-ben (Elzász, Bas-Rhin megye), ebben összefoglalta mindazon kihívásokat és feladatokat, amik az ágazat és a szakigazgatás előtt állnak az elkövetkezendő hónapokban és években. A köztársasági elnök a beszéd elején leszögezte, a mezőgazdaság és az élelmiszer-ipar a francia gazdaság két stratégiai jelentőségű ágazata, együttes hozzájárulásuk a francia külkereskedelmi egyenleghez elengedhetetlen – 2010-ben az élelmiszer-külkereskedelemben több mint 50%-kal nőtt az előző évhez képest! Ahhoz, hogy ez a külgazdasági többlet a jövőben is megmaradjon, megerősített vidékfejlesztési politikára van szükség. Ennek fényében a 2011-es évben a francia állam a mezőgazdaság tekintetében többek között a következőkre helyezi a hangsúlyt:

- a strukturális átalakítások folytatása a gazdálkodók jövedelmi helyzetének stabilizálása, javítása: a megélhetést biztosító termelői árak érdekében a versenyképesség javítása, a földhasználati szerződések kötelezővé tétele egyes ágazatokban,
- a G20-elnökség keretében a mezőgazdasági termékek árának hektikus ingadozása elleni küzdelem és a globális piacszabályozás alapjainak megerősítése,
- a versenysemlegesség és a kölcsönös és egyenlő engedmények elvének alkalmazása a WTO- és Mercosur-tárgyalások során,
- a 2013. utáni KAP előkészítése, ideértve a közös piaci szabályozó mechanizmusok megtartását,
- a generációváltás támogatása a gazdálkodóknál, cél az évi 7 ezres pályakezdő fiatal gazdálkodói szám biztosítása, ezzel együtt a mezőgazdasági minimumnyugdíjak emelése (*megkönnyítendő a nyugdíjkorhatárt elérő gazdálkodók döntését a nyugdíjba vonulásról és a gazdaság átadásáról*),
- az államigazgatás – és ezen belül a mezőgazdasági szakigazgatás – reformja.

És mit mutatnak a számok?

A tavalyi évre vonatkozó, talán legfontosabb esemény, hogy nyilvánosságra hozták a francia gazdaságok 2010. évi jövedelmi viszonyaira vonatkozó első hivatalos, de egyelőre előzetes számításokat (*Commission des comptes de l'agriculture de la Nation*). Az elmúlt öt évben a gazdálkodók jövedelmét minden korábbinál jobban befolyásolta a mezőgazdasági termékek árának kiszámíthatatlan mértékű és irányú ingadozása olyannyira, hogy ez gyakorlatilag lehetetlenné tette korábbi évek hagyományos számítási gyakorlatának alkalmazását. Az előzetes számítások azt mutatják, hogy 2010-ben a főállású gazdálkodók és gazdaságaik adózás előtti eredménye 66%-os javulást mutat az előző évhez képest, amihez azonban azonnal hozzá kell tenni, hogy 2007-2009. között a kumulált jövedelemcsökkenés az összes érintett gazdaság átlagában 46% volt! (Ez a 2008-as 23%-os, majd a 2009-es 34%-os csökkenésből adódik össze.) 2010-ben elsősorban a gabonák, olajos és fehérjenövények ára emelkedett jelentős mértékben, ami a műtrágyaárak csökkenésével együtt a GFOR-növényeket termeszto gazdaságok esetében kedvezően hatott a jövedelemviszonyok alakulására, ami különösen a 2009-es „mélypont” fényében jelent látványos javulást. A gabonaárak emelkedése viszont főleg a 2010-es év utolsó hónapjaiban volt komoly befolyással a takarmányárakra és így az állattenyésztéssel foglalkozó gazdaságokra.

A legeltetéses, illetve elsősorban növényi eredetű takarmányt használó gazdaságokban a Nicolas Sarkozy köztársasági elnök által 2009. október 27-én Poligny-ben bejelentett 1,8

milliárd eurós sürgősségi program hatására a jövedelmi viszonyokat csak stabilizálni lehetett, amit segített a KAP fölülvizsgálata keretében végrehajtott támogatás-újraelosztás is (*azaz amikor a növénytermesztőknek járó támogatások egy részét – a magas gabonárrakra és a szolidaritásra való hivatkozással az állattenyésztőkhöz irányították át*). Ez a kiegészítő támogatás jelentette a tejelő szarvasmarha-tartók esetében a 2007/2009-es ciklus átlagból számított jövedelem 14, a húsmarha-tartók esetében pedig a 16%-át. A legalacsonyabb jövedelemmel rendelkező juhtartók esetében az új kapcsolt támogatásnak köszönhetően a jövedelem 68%-kal emelkedett.

Mint azt a szakminisztériumban leszögezik, az árak ilyen mértékű ingadozása teljes mértékben igazolja a kormány által a mezőgazdasági modernizációs törvény keretében hozott nemzeti szintű intézkedéseit, valamint nemzetközi szinten a KAP-reform és a francia G20-elnökség során tanúsított, a mezőgazdasági termékek piacának jobb szabályozására irányuló törekvéseit.

Tény, hogy a kilátások tavaly nyáron még nem voltak valami biztatóak, igaz ez például szinte minden szántóföldi kultúrára. A termésbecslések az előző évhez képest csökkenést jeleztek például őszi búzában (-3%), őszi árpában (-14%), tavaszi árpában (-33%!), repcénél (-19%). *la France Agricole* hetilap akkori tőzsdei hírei szerint az őszi búza ára június végéig 125 EUR/tonna alatt volt, ami hozzávetőlegesen a 2008. végére kialakult és azóta kisebb-nagyobb ingadozásokkal stabilizálódott ár volt – 2008. tavaszán még 275 EUR volt egy tonna őszi búza! Aztán július elejére hirtelen 150 euróra „ugrott”, majd szeptemberre elérte a 200 eurós határt, sőt a hónap közepére a 225 eurót. Majd némi ingadozás következett a 200-230 eurós sávban, hogy 2011. január negyedikén Rouen-ban 245 EUR/tonna legyen az őszi búza ára. Ez olyan mértékű emelkedés, ami nemcsak messzemenően kompenzálja a három százalékos termés kiesést, de érthető módon érdemen javítja a gazdálkodók jövedelmi viszonyait! Hasonló görbét írt le Rouen-ban az árpa is, júliusban még valahol 110 és 120 euró között volt a tonnánkénti ár, január elején 250 euró. A repce már tavaly márciusban átlépte a 300 eurós határt (FOB Moselle), ezt májusig tartotta, azután intenzív emelkedésbe kezdett és az év első napjaiban 520 eurón állt! Szinte euróra és napra ugyanilyen a napraforgó görbéje (Saint-Nazaire, kikötői árak), azzal a különbséggel, hogy a január 4-i ár „csak” 510 euró tonnánként. A szaklapok értékelése szerint az árak csökkenése nem várható egyik napról a másikra, az ausztráliai árvizek pedig ha lehet, csak fokozzák a nyugtalanságot – így az ezeket a kultúrákat termelők, legalábbis egyelőre, nyugodtabban alhatnak.

A francia mezőgazdasági minisztérium statisztikai hivatala, azaz az *Agrete* adatai szerint borászok 2009-ben a konyak-alapanyagot termelő szőlők kivételével kisebb termést takarítottak be, mint egy évvel korábban, de ezzel párhuzamosan kisebb volt a növényvédőszer-fölhasználás és az erre irányuló kiadás is. Három éves kumulatív számítással azonban 2010-ben még mindig csökkenő jövedelmet regisztráltak (-9%) az ágazat eredetvédett borokat termelői, elsősorban Champagne vidékén. A kommersz (tehát eredetvédelem nélküli) borokat termelő gazdálkodók jövedelme még 2005-ben az 1993-as szintre esett, az akkor kialakult regionális különbségek 2010-ben még mindig fennálltak. Míg Poitou-Charentes konyaktermelőinek jövedelme biztosan nőtt, Languedoc-Roussillon eredetvédett és eredet-megjelölés nélküli borokat készítő gazdái egyaránt továbbra is csak szerény jövedelemmel számolhatnak.

A zöldség- és gyümölcságazatban 2010. tavaszának kedvezőtlen időjárása miatt a termés mindkét ágazatban alatta maradt a 2009-es évének, ami viszont az akkor nagyon alacsony szintre esett árak jelentős emelkedését okozta. Mivel csökkentek a műtrágyára és növényvédő-szerre fordított kiadások, ezzel párhuzamosan pedig az országosan viszonylag szűk nyári árualap miatt a fogyasztói árak nőttek, a gazdaságok jövedelmi viszonyai látványosan javultak, de ez nem volt elegendő arra, hogy három éves ciklust vizsgálva pozitív

kumulatív eredményt tudjanak fölmutatni. Általánosságban pedig igaz, hogy a két szektorban tevékenykedő gazdaságok jövedelmének alakulása 2002. óta gyakorlatilag folyamatosan negatív trendet mutat.

Továbbra is az *Agreste* adatainál maradva az állattenyésztésben a tavalyi év növekedést mutatott pl. a vágóhídra került szarvasmarhák számában, a piaci árak viszont nem változtak érdemben, és a gabonaárak emelkedése ellenére is sikerült a takarmányozási költségeket valamelyest csökkenteni. A tej ára 2010-ben 10%-kal nőtt, ahogy újra nőtt az átvett tej mennyisége is. Noha 2010. kedvező adatokat mutat a tej- és húshasznú állományokat tartók esetében egyaránt, öt éves ciklust vizsgálva az

átlagos éves jövedelem-csökkenés a tejhasznú marhák esetében még mindig 6%, a húshasznúaknál 14%. A juhállomány esetében négy évig tartó folyamatos csökkenés után kismértékű bővülés figyelhető meg, az árak pedig – köszönhetően a kisebb importnyomásnak – szintem maradtak. A három éves ciklust vizsgálva a juhtartók jövedelme a 2007-es évhez képest 14%-kal nőtt, amiben kétség kívül hatalmas szerepe van a 73/2009-es tanácsi rendelet alapján Franciaországban a juh- és kecsketartók körében bevezetett új kapcsolt támogatási formának. A 2007-2009-es ciklus átlagát tekintve pedig még látványosabb a juhtartó gazdaságok jövedelmének növekedése, 66%. Ennek ellenére igaz, hogy a juh- és húsmarhatartó gazdaságok jövedelme az egyik legalacsonyabb a francia mezőgazdaságban, 40%-kal marad el a főállású gazdálkodók által működtetett gazdaságok átlagától.

Mi várható 2011-ben?

Senki nem tudja ebben a pillanatban megmondani, miként alakul a mezőgazdasági

termékek világpiacon az idei évben és ennek milyen hatása lesz az európai uniós belső piacra? De ami a nagy szántóföldi kultúráknál még többé-kevésbé látható, egyáltalán nem tervezhető például a zöldség- és gyümölcs-ágazatban. Egy biztos, 2010. december végén megjelent a hivatalos közlönyben a július 27-én életbe lépett mezőgazdasági modernizációs törvény végrehajtási utasításaként a termelők és főlvasárlók viszonyát szabályozó rendelet, ami

kötelezővé teszi a több évre szóló írásos főlvasárlási szerződés megkötését a tej- és zöldség-gyümölcs ágazatban (5 évre a tej, 3 évre a zöldség-gyümölcs esetében). Az előzményekhez tartozik, hogy a 2010. május 17-én a mezőgazdasági ágazatok kereskedelmi kapcsolatairól rendezett fórum egyfajta „következményeként” a köztársasági elnök fölkerlte Bruno Le Maire minisztert, hogy az év vége előtt rendezze ezt a kérdést az előbbieken hivatkozott két területen. Az új szabályozás célja, hogy védje a termelőt és hosszú távú kiszámítható piacot biztosítson számára, de egyben hasonló, előre tervezhető és látható árualapot nyújt a főlvasárlói oldalnak is. A szerződés megkötésére a főlvasárló tesz ajánlatot a termelőnek, az egyezségnek ki kell terjednie a főlvasárolni szándékozott termékek fajtájára, mennyiségére, valamint a mindenkor alkalmazandó átvételi árak pontos kiszámítási módjára, ezzel a jogalkotó az áringadozások mérséklődését kívánja elérni. A szakigazgatás feladata, hogy betartsa a rendelet kötelező érvényű alkalmazását, a zöldség-gyümölcs esetében 2011. március 1-étől, a tejnél április elsejével kezdődően. A mezőgazdasági modernizációs törvény

lehetőséget ad arra, hogy ha az elismert szakmaközi szervezetek „szerződés-típusterveket” ki tudnak dolgozni és ezek alkalmazására általános szakmaközi megállapodás jön létre, akkor az adott ágazat esetében az ebben foglaltak fölülírhatják a törvény vonatkozó részét. A következő hetekben várható annak a jogszabálynak a megjelenése is, ami egy hivatásos közvetítő kinevezéséről rendelkezik – az ő feladata lesz a termelői és főlvasárlói oldal közötti vitás esetek, kérdések lehetőség szerinti rendezése.

A kötelező szerződéskötés rendszere szerves részét képezi a mezőgazdasági modernizációs törvény rendelkezéseinek, amivel a szaktárca a termelők tárgyalási pozícióját kívánja javítani, egyben igazságosabbá, kiegyensúlyozottabbá és a gazdálkodók számára előnyösebbé akarja tenni az egyes ágazatokban keletkező hozzáadott-érték termelők és földolgozók közötti megoszlását. Ennek egyik eszköze az árképzési gyakorlat teljes transzparenciájának biztosítása, az élelmiszerek árképzése és a kereskedelmi árrés vizsgálata, a tisztességes piaci magatartásra ösztönzés. Ezt szolgálja, hogy 2010. október 12-én Bruno Le Maire miniszter hivatalosan is kinevezte Philippe Chalmin közgazdászt az élelmiszerek árképzését és árrését vizsgáló testület (*Observatoire de la formation des prix et des marges des produits alimentaires*) élére. A miniszter a beiktatás alkalmával nyomatékosan aláhúzta, arra törekednek, hogy maximálisan átlátható legyen az élelmiszeripari és élelmiszer-kereskedelmi árképzés folyamata, megakadályozható legyen a fogyasztót és a termelőt egyaránt megkárosító, tisztességtelen haszon alkalmazása. Az említett francia törekvéseket (*legalábbis a franciák szerint*) az Európai Bizottság is átvette és alkalmazta a tejre és tejtermékekre vonatkozó szerződéses kapcsolatokkal kapcsolatosan december 9-én bemutatott tervezetében. A kötelező szerződések rendszere kiegészítő eleme a mezőgazdasági termékek piacsabályozási rendszerének, amit Bruno Le Maire uniós szinten is el kíván fogadtatni a 2013. utáni KAP-tárgyalások során.

Ami például a tejpiacon **a 2011. január 1-e utáni időszakra vonatkozik**, a francia tej szakmaközi szervezet (CNIEL) munkatársai szerint a mostani gyakorlathoz képest nem lesz egyik napról a másikra bekövetkező érdemi változás, mivel a termelői beszállítói szerződéseket gyakorlatilag kötelezővé tévő mezőgazdasági modernizációs törvény az ágazatban „nem tud újat mondani”; a termelők már most is szerződés alapján adják le a tejet a velük kapcsolatban álló tejszövetkezeteknek, vagy a magánszféra kisebb-nagyobb tejipari vállalatainak. Általános érvényű és/vagy kötelező tartalmú szerződésminta viszont nem létezik, ahány szövetkezet és vállalat, annyi féle szerződés. Általában igaz, hogy a szövetkezeti szerződések között kisebb különbségeket találhatunk, mint a vállalati szférában alkalmazott kontraktusok esetében. A hosszú távú, több évre előre történő ármeghatározást viszont a felek egyformán irracionálisnak ismerik el, így egyelőre marad a három havonta történő fölülvizsgálat, módosítás.

A CNIEL szerint sokkal inkább az a kérdés, hogy **mi történik 2015. után?** A francia tejágazat, ezen belül is elsősorban a termelés a sajátos, megyei szintre lebontott francia kvótarendszerrel ugyanis szinte a végletekig szabályozott volt. A szakma számára nyilvánvaló, hogy a kvótarendszer megszűnése nagyon komoly strukturális változásokat fog indukálni a termelésben, a mennyiség várható, közel változatlan szinten maradása mellett igen jelentős területi átrendeződésre számítanak. A minél zökkenőmentesebb átmenet érdekében az idei évtől nem megyei, hanem kilenc tejtermelő régió szintjén kezelik a kvótákat, ami lehetővé teszi az egyes megyék közötti átrendeződést. 2015-től pedig a mennyiség befolyásolása egyértelműen a földolgozók hatáskörébe kerül, a mikéntet pedig a piaci folyamatok fogják diktálni, ahogy az árakat is. Úgy vélik, a folyamat összességében azt fogja eredményezni, hogy – akárcsak Németországban – egyes régiókban szinte teljesen

megszűnhet a tejtermelés, míg máshol még a jelenleginél is nagyobb mennyiséget fognak előállítani. A folyamat egyértelműen abba az irányba fog hatni, hogy a magasabb önköltséggel, esetleg ráfizetéssel termelők fokozatosan fölhagynak a termeléssel, a tejelő szarvasmarha állományok még inkább a földolgozók közelében összpontosulnak, és a modernebb technológiával, hatékonyabban termelő gazdaságok még növelni is tudják az általuk átadott mennyiséget.

Jelenleg nincsenek különösebb értékesítési problémák, amit a CNIEL-nél többek között az új-zélandi aszály következményeivel is magyaráznak. Szerintük az ágazati szereplők számára azt lesz a legnehezebb megszokni, hogy mostantól lehetnek „nagyon jó és nagyon rossz évek”, amelyek hosszú távon ugyan kiegyenlítik egymást, ám a nehéz időszakok átvészélése nem lesz egyszerű. Ezért megítélésük szerint szükség volna egy olyan pénzügyi szabályozás bevezetésére, ami lehetővé tenné a termelők számára, hogy a kedvező években keletkező többlet-bevételt pénzügyi terhek (adók) nélkül el tudják különíteni és tartalékolhassák a kedvezőtlen árbevételű időszakokra. Ellenkező esetben – hacsak nem akarnak komolyan adózni – a termelésbe kell a többletbevételt investálniuk, sok esetben viszont ez csak hitelek fölvétele mellett oldható meg – az eladósodás viszont egy rossz évben végzetes lehet a gazdaság jövője szempontjából. A CNIEL szerint azt mára az ágazat szinte minden szereplője belátta, hogy nincs értelme a veszteséggel termelő gazdaságokat fenntartani, ami alól egyetlen kivétel lehetséges, mégpedig a kedvezőtlen adottságú, elsősorban hegyvidéki területeken gazdálkodók köre. Itt ugyanis a gazdasági szempontokat fölülírják a szociális szempontok, mivel a mezőgazdaságban – ami általában állattartás – és az erre épülő földolgozóiparban lévő munkahelyek megtartása minden másnál fontosabb ezen vidékek népességének megtartása érdekében.

Az évszázad aszálya...

Ami általában a francia mezőgazdasági idejét meghatározza, az a tavaszi aszály és a világpiacon árák kettőse. Franciaországban az elmúlt 110 év legmelegebb tavaszát tudhatják maguk mögött a gazdák, a március 1,2, az április 4, a május 2,6°C-kal volt melegebb, mint sokéves átlagban, az ország északi részén pedig a másféleszeresét mérték a napsütéses órák számának. Ezzel párhuzamosan a csapadék mennyisége sok esetben és az ország legnagyobb részén messze elmaradt a sok éves átlagtól, az átlagosan csapadékosnak mondott őszi és téli eleji hónapok után idén januártól az ország legnagyobb részén alig hullott csapadék. Gyakorlatilag Languedoc-Roussillon és Korzika kivételével – ahol a sokéves átlagot jelentősen meghaladó csapadék hullott az év első öt hónapjában és a felszín alatti vízkészletek „töltötték” – az ország területének legnagyobb részén a vízkészletek szintje már április elején rendkívül alacsony volt. Ellentétben a 2003-as aszályal, ami az országnak elsősorban a déli területeit érintette, az idén a legsúlyosabb helyzet Franciaország középső és északnyugati részén alakult ki. Bretagne-ban a legelők május elején júliusi állapotokat mutatnak, jó, ha az állatállomány folyó takarmányigényét ki lehetett velük elégíteni, téli takarmánynak valót alig lehetett betakarítani. A gabonatermesztés szempontjából legfontosabb régiókban a búza már május elején kalásztolt, viszont a vízhasználati korlátozások miatt egyre problémásabb az volt öntözés. A gazdálkodók között voltak, akik szerint egy pesszimista forgatókönyv megvalósulása esetén akár 50%-os terméskieséssel is számolniuk kell.

A minisztérium május 11-ig elkezdvén engedélyezte az ugarterületek minden előzetes bejelentési kötelezettség nélküli, takarmányozási célú használatát, a miniszter pedig nagyon komoly aggodalomra okot adónak minősítette a helyzetet. Fölkérte a gabonatermelőket, hogy – hacsak nem történik érdemi változás a csapadékelátottságban – ne aprítsák föl az aratáskor keletkező szalmát annak érdekében, hogy azt az állattartók a későbbiekben takarmányként hasznosítani tudják. Különösen nyugtalanítónak nevezete az állattartók helyzetét, akiket nem

csak az aszály, hanem takarmányárak magas szintje is sújt. Május 12-re első alkalommal hívta össze a szakminiszter az aszálybizottságot, ami a későbbiekben hetente értékelt az aktuális helyzetet és kéthetente döntött az esetleges újabb intézkedésekről. Bruno Le Maire a kialakult helyzetről tájékoztatta a többi uniós tagország szakminiszterét is a soron következő, május 17-i tanácsülésen, és kérte a bizottságot és a soros magyar elnökséget, hogy minden lehetséges eszközzel segítsék a gazdákat, így legyen például lehetőség az uniós támogatások idő előtti kifizetésére vagy az állattartókkal szembeni környezetvédelmi elvárások átmeneti könnyítésére. A miniszter egyben reményét fejezte ki, hogy az év elején elhatározott, a gabonatermelők és az állattenyésztők között megkötendő, a takarmány-ellátás biztonságát segíteni hivatott szerződéseket az érintett ágazati szereplők hamarosan elkészítik és azok életbe is lépnek.

Mivel a helyzet továbbra sem javult, sőt romlott, Nicolas Sarkozy köztársasági elnök Bruno Le Maire mezőgazdasági és Nathalie Kosciusko-Morizet környezetvédelmi miniszter kíséretében június 9-én látogatást tett a hónapok óta tartó aszály által leginkább sújtott régiók egyikében, Poitou-Charentes-ban. A látogatás Montemboeuf községben kezdődött egy gazdaság meglátogatásával, majd La Rochefoucauld településen folytatódott, ahol a gazdákkal kerekasztal-beszélgetést folytatott a köztársasági elnök – a téma a szárazság okozta nehézségek rövid- és középtávú kezelése volt. Az elnöki vizit időpontjában 61 franciaországi megyében volt valamilyen szintű vízhasználati korlátozás, további kilenc megyében ennek elrendelése bármikor bekövetkezhet. A programnak helyt adó Charente megyében a legmagasabb szintű korlátozások vannak érvényben.

Nicolas Sarkozy köztársasági elnök a látogatás során több új válságkezelő intézkedést jelentett be a hónapok óta tartó aszály következményeinek kezelésére, amik a már meghozott intézkedéseket egészítik ki. A már érvényben lévők és a most meghozottak alapján a gazdák a következőkre számíthatnak:

Már érvényben lévő támogatások és könnyítések:

- Az ugarterületek és vízvédelmi gyepsávok korlátozás nélküli használata takarmányozási célra,
- A rét- és legelőterületekre vonatkozó, a kaszálás időpontját meghatározó vagy más jellegű korlátozást tartalmazó agrár-környezetgazdálkodási intézkedéseket fölfüggesztették,
- A Bizottság jóváhagyta egyes támogatások részleges előre hozott kifizetését október 16-ra,
- A húsmarha ágazat jövőjével kapcsolatos bizottság megalakult és megkezdte működését,
- A közlekedési tárcánál válságegységet hoztak létre, aminek feladata az állami vasúttársasággal (SNCF) és a védelmi minisztériummal közösen a szalma szállításának megszervezése,
- A mezőgazdasági társadalombiztosítási alap (MSA) elhalasztja a június végén esedékes járulékok beszedését,
- A Crédit Agricole bank 700 millió euró forgóeszköz-hitelt ad az állattenyésztőknek 2%-os (a fiatal gazdák esetében 1,5%-os) kamattal.

Új intézkedések:

- A mezőgazdasági katasztrófa-alapból 200 millió eurót juttatnak az aszálykért szenvedett gazdáknak,

- A 2009-es állattenyésztési válsághitel-programban (*plan de soutien exceptionnel à l'agriculture, Poligny*) hitelhez jutott gazdák idei törlesztő-részleteit a jövő évre átütemezik,
- A természeti katasztrófa sújtotta területnek minősített megyék gazdálkodói az idei évre mentesülnek a földadó fizetése alól, az 300 millió eurót jelent,
- Öt éves vízkészlet-megőrzési programot indítanak, ennek kidolgozására és végrehajtására az agrárkamara kap fölhatalmazást,
- A víztározók használatát gátló jogszabályi akadályokat lebontják,
- 14 ezer hektáros kísérleti program indul a jelenleginél víztakarékosabb gazdálkodás tudományos és technológiai alapjainak kidolgozására (pl. cirok és szója termesztése kukorica helyett).

Az aszály nagyon komoly nehézségeket okozott a gazdák körében, teljesen fölborult a takarmánypiac, a takarmányozási problémák miatt pedig mintegy 15%-kal nőtt a vágóhídi forgalom és ötödével estek az árak (de nem a boltokban) ami az állományok részeges kényszervágásának tudható be – a gazdák azért folyamodtak ehhez a megoldáshoz, hogy szűkös takarmánykészleteikkel legalább az állatállományuk egy részét meg tuják tartani. Tény, hogy május legvégén-június elején végre országszerte esős, hűvös idő köszöntött be, általában jelentősebb csapadékmennyiséggel, de elég egyenetlen eloszlásban, de így az ország egyes részein a kalászos gabonáknak még így is hasznára vált és valamelyest segített a kaszálók és legelők regenerálódásában. Tekintettel azonban arra, hogy a vegetáció általában 2-4 hetes előnyt mutatott az átlagos évjáráthoz képest – a köztársasági elnök által meglátogatott Poitou-Charentes régióban már június elsején aratták a búzát és az árpát – a szokásosnál rövidebb vegetáció eleve föltételez bizonyos mértékű termésvesztést, amit az aszály akár 50%-ra is emelhetett. A kukorica és napraforgó számára a legtöbb helyen még időben érkezett a csapadék, és a legelők is regenerálódni kezdtek. A takarmányhiány érdemi enyhülését csak egy tartósan csapadékosabb időjárás hozhatja meg, egyelőre a bálázott széna az átlagos 100-120 eurós ár helyett közel 200 eurós áron talált vevőre – ha egyáltalán volt eladó tétel. A július elejei előzetes adatok birtokában viszont már látni lehet, hogy a június elejei csapadék ellenére ugyan valamivel magasabbak a hozamok például őszi árpából, mint azt májusban remélték, de így is az átlagos évjáratú évekhez képest 5-10 mázsával kevesebbet takarítanak be a gazdák egy hektárról. A legrosszabbak a hozamok az aszály által leginkább sújtott Charente-ban, ahol mintegy 30%-os a kiesés, így csak 4,5 tonna a hektáronkénti átlagtermés. A legészakabbi Pas-de-Calais megye ebből a szempontból szerencsés, hiszen a 8,5-9 tonnástermés egy átlagos évinek felel meg. A sörárpa fehérjetartalma megfelel a várakozásoknak, és még Poitou-Charentesben is megfelelő közepes minőségű ahhoz, hogy jobb tételekkel keverve alkalmas legyen ipari fölhasználásra. A repce eredményei is fölülmúlják a várakozásokat, a déli megyékben 2,5-3, északabbra 3 tonna fölötti hektáronkénti hozamokkal. Champagne-Ardenne-ben viszont egy június végi viharos, jégesővel kísért idő nagyon komoly károkat okozott az éppen betakarítás előtt álló táblákban. Őszi (lág) búzából Poitou-Charentes déli részén csak 2,5-3, Midi-Pyrénées régióban 4,5-5, Aquitaine-ben és Pays-de-la Loire régióban, valamint Poitou-Charentes északi részén 5-6 tonnát takarítottak be hektáronként, kiváló minőség mellett. A durumbúza átlagosan 10%-kal adott kevesebb termést, de a minősége kitűnő.

A május végén-június elején beköszöntött csapadékosabb időjárás csak enyhíteni tudta a helyzetet, és leginkább lokális csapadékbőséget mutatott, általános és nagy területekre kiterjedő esőzések ritkán alakultak ki. A helyi csapadékbőség jelentős károkat okozott Délkelet-Franciaországban többek között a cseresznyében és a sárgadinnyében, Vaucluse megyében pedig nagyon komoly jégverés tette tönkre a cseresznyéskerteket. Az aszály nem

csak a mezőgazdaságnak okoz károkat – a folyók rendkívül kis vízhozama eddig 25%-kal vetette vissza a vízierőművek elektromosáram-termelését, és már volt példa arra is, hogy atomerőművi blokkot kellett leállítani a hűtővizet biztosító folyó rendkívül kis vízhozama miatt. Az aszály miatt egyre nagyobb az erdőtűzek veszélye is – a 2003-as nyár e szempontból sokáig rossz emlék marad -, sajnos az első tüzek július elején már fölütötték a fejükét az ország délnyugati részén.

A köztársasági elnök és a szakminiszterek egyaránt leszögezték, a jelenlegi aszály legfontosabb tanulsága, **hogy hosszú távú stratégiára van szükség a szárazság elleni védekezésben**, amihez három fő területen van szükség érdemi változtatásokra:

- a jelenlegiekénél kevésbé vízigényes kultúrák termesztése – a köztársasági elnök ezzel kapcsolatosan bejelentette, hogy szélesítik az ezt ösztönző környezetvédelmi eszközök tárárt, így a jövőben már 14 ezer hektáron fognak ilyen jellegű kísérleti gazdálkodást folytatni,
- az öntözőrendszer modernizációja, a víztakarékos öntözőrendszerek használatának támogatása,
- egy öt éves víztározó-építési program kidolgozása és elindítása, a beruházások megvalósításának vezetésében a megyei agrárkamaráknak szánja a főszerepet Nicolas Sarkozy.

A sokszor közel természetes állapotban lévő területeket is érintő víztározó-építéseket nem mindenki tartja jó megoldásnak – az országos mezőgazdasági kutató intézet, az INRA munkatársai szerint sokkal hasznosabb lenne sok helyen a kukoricát sokkal kevésbé vízigényes cirokkal vagy kölessel fölváltani. A tározóépítési programról 10-15, mások szerint legalább 20 éve szó van, ám mindeközben nem történt lényegi előrelépés – ismerte Nicolas Sarkozy eltökéltségét, elképzelhető, hogy most végre megvalósul.

A két kisebbségi mezőgazdasági szakszervezetből (FNSP és CNSTP) 1987-ben alakult, mára az FNSEA¹ után a második legjelentősebb mezőgazdasági érdekképviseleti szervezet, a Confédération paysanne szakszervezet szerint az idején hiteltörlesztések egy éves halasztása nem old meg semmit, mivel olvasatukban ez azt jelenti, hogy jövőre két év részleteit kell majd kifizetni. Szerintük az lenne a jó megoldás, ha a teljes futamidőt kitolnák egy évvel, és az idején egyfajta törlesztési szünet lenne. (A Confédération paysanne vezéralakja sokáig a ma EP-képviselő José Bové volt, a CNSTP-t pedig az FNSEA „disszidensei” alakították meg 1981-ben.)

Az E. coli-hisztéria és a zöldség-gyümölcs ágazat

Az *E. coli* miatt kialakult pánik természetesen nagyon komolyan érintette a francia zöldségtermelőket is – a szakértők szerint az ágazat heti vesztesége elérte az 50 millió eurót (Bruno Le Maire június 8-án hivatalában fogadta az uborkatermesztők képviselőit). A helyzet június vége felé konszolidálódni látszott, az uborka és a paradicsom iránti kereslet is nőni kezdett, viszont a június elejei csapadékos időjárás és a Benelux államok irányából érkező piaci nyomás miatt az árak nem érték még el a kívánatos szintet (a paradicsom esetében a termelői költségeket sem fedezi), mindazonáltal a kínálat és az árak is stabilizálódtak. A többi zöldség és gyümölcs esetében változó a helyzet, a kínálat az árak szinten maradása mellett nőtt cukkiniből, sárgadinnyéből, őszibarackból és nektarinból. A növekvő kínálat mellett esett az ár a sárgarépa és a szilva esetében. Véget ért a szezon – legalábbis az ország délkeleti részében – a Bigarreau cseresznyéből, egyre kevesebb az áru és nő az ár, míg a kajszinál egyelőre változatlan mennyiségű áru mellett nőnek az árak, a szamócánál szintén csökken az árualap mennyisége, de stabilak az árak.

¹ Az FNSEA tavaly decemberben megválasztott új elnöke, Xavier Beulin életrajza a melléklet 6. pontjában olvasható

Az erdészet és a faipar helyzete és jövőképe

Április végén Nicolas Sarkozy köztársasági elnök látogatást tett a Massif Centrale-ban („Francia középhegység”) található Corrèze megyében, a sajtóban megjelenő szalagcímek szerint az eseménynek a francia erdőgazdálkodás és a faipar helyzete és jövőképe képezte a középpontját, hasonlóan a köztársasági elnök 2009. május 19-én Elzászban (Urmatt) tett látogatásához. A látogatásra az elnököt elkísérte Nathalie Kosciusko-Morizet környezetvédelmi és Bruno Le Maire mezőgazdasági miniszter. A látogatásra a francia magán-erdőgazdálkodók országos szövetségének (Fédération des Forestiers Privés de France, <http://www.foretpriveefrancaise.com/>) kezdeményezésére került sor.

A francia erdőterület háromnegyedét 3,5 millió magángazdálkodó tulajdonolja és műveli, az átlagos erdőbirtok-nagyság esetükben 3,5 hektár, amit tovább árnyal, hogy a 3,5 millióból csupán 1,2 millió rendelkezik 1 hektárnál nagyobb erdőbirtokkal. A többség számára az erdőgazdálkodás nem főfoglalkozású tevékenység (57% nyugdíjas, a többiek gazdálkodók, egyéb munkavállalók), az erdő azonban csak akkor tudja ellátni gazdasági, ökológiai, társadalmi feladatait, ha az erdőtulajdonosok azt megfelelően művelik. A meglátogatott megye is nagyon jelentős, az országos átlagot meghaladó erdősültséggel bír, a faipar pedig az egész régiót (Limousin) nézve is a második legjelentősebb gazdasági tevékenység. Az erdővel borított terület a régióban 580 ezer hektár, ezen 140 ezer magán-erdőgazdálkodó, valamint az állam és az önkormányzatok osztoznak. A faiparban kétezer vállalat (ebből 140 fűrészüzem és ezer bútort- és épületfa-gyártó) működik, a 11 ezer munkahellyel ez a gazdasági szempontból második legfontosabb ágazat.

Nicolas Sarkozy az egleton-i fűrészüzemben tett látogatása során tett rövid nyilatkozatában kiemelte, számára elfogadhatatlan, hogy a második legnagyobb külkereskedelmi hiányt, mintegy 5 milliárd eurót pont a faipar produkálja, miközben Európa legnagyobb erdőterületével rendelkeznek és az éves faanyag-növekmény messze meghaladja a kitermelés mértékét. A köztársasági elnök megütközésének adott hangot azért is, mert miközben a faanyag ára (elsősorban a fenyőféléké) az elmúlt időszakban jelentősen emelkedett a piacon, nincs elég ágazati befektető. Az ország energetikai stratégiája (2020-ban 23% megújuló energia, amiben hatalmas szerepe jut a biomasszának és elsősorban a fának) is garantált piacot jelent az erdészetnek és a faiparnak, ami szintén a beruházások, befektetések biztonságát erősíti. Véleménye szerint az említett 5 milliárd eurót is belföldi faanyagra, faárura kellene költeni, ezzel is munkahelyeket teremtve úgy a faiparban, mint az erdőgazdálkodásban. Nicolas Sarkozy szerint a francia gazdaság érdekei is azt kívánják, hogy tovább növeljék a faanyagok fölhasználásának arányát az élet minden területén – pl. az építőiparban -, miközben tegyenek meg mindent az ágazat harmonikus fejlődéséért, ahol a kis és nagy szereplőkre egyaránt szükség van. A legfontosabb azonban a versenyképesség növelése, mert enélkül nem remélhető a bővülés. A köztársasági elnök szerint ennek irányába tett jó lépés volt az úgynevezett „taxe professionnelle” reformja, a helyette bevezetett CET (azaz a helyi önkormányzatoknak fizetendő adó) és a túlórák adómentessége – ezzel hatmilliárd euróval kevesebbet vonnak el a cégektől. A köztársasági elnök szerint megfelelő kompromisszumokra kell törekedni az ágazat fejlesztése érdekében minden érintett bevonásával, aminek fontos szegmensét képezik a kitermelt fa szállításával kapcsolatos

előírások is. Az erdészet és a faipar megkerülhetetlen fontosságú a környezetvédelem és a klímaváltozás elleni küzdelem szempontjából, így mindenkinek érdeke, hogy a túlméretes faszállító konvojok közlekedésének engedélyezése könnyebb és zökkenőmentesebb legyen. Ugyanakkor el kell ismerni az útfenntartók azon jogát – elsősorban az önkormányzati utak esetében – hogy a túlméretes kamionok által az utakban okozott károk megtérülésére számíthassanak. Mindezekkel együtt a köztársasági elnök és a környezetvédelmi miniszter, Nathalie Kosciusko-Morizet egyaránt aláhúzta annak szükségességét, hogy attól a ponttól kezdve, ahonnan ez lehetséges, a közúti szállítást vasúti vagy vízi szállítás váltsa föl. *Ennek kapcsán mindketten megemlítették a Seine-Nord csatorna építését (ilyenre száz éve nem volt példa Franciaországban) – az 54 méter széles, 7 méter mély, 100 kilométernél hosszabb csatorna évi egymillió kamion közlekedését teszi fölöslegessé a francia utakon.*

Nicolas Sarkozy az erdőgazdaság, a faipar és a megújuló energiaforrások kapcsolatát elemezve kategorikusan leszögezte: Franciaország energetikai stratégiájában a nukleáris energia és a megújuló energiaforrások egymást kiegészítők, és nem kizárók. Határozottan elutasított minden olyan kezdeményezést, ami kétségbe vonná a francia nukleáris reaktorpark létjogosultságát, ugyanakkor leszögezte, minden lehetséges ösztönzőt meghoznak annak érdekében, hogy akár a lakossági vagy a „közületi” energiagazdálkodásban, a szállításban és az élet más területein **a megújuló erőforrások** a lehető legnagyobb, de még ésszerű arányt jelentsék. Mindebben – ahogy a biodiverzitás megőrzésében is – **megkerülhetetlen szerepe van az erdőgazdálkodásnak**, amit a kormány minden lehetséges eszközzel támogat és a jövőben is támogatni fog a fenntartható és multifunkcionális (azaz jelentős társadalom-jóléti szerepet is betöltő) erdőgazdálkodás érdekében.

A köztársasági elnök kijelentette, amennyiben a tavaly elhatározott ösztönzők ellenére nem növekszik érdemben az építőiparban fölhasznált faanyag mennyisége (Franciaországban a beépített építőanyag 10%-a a faanyag, a többször „bezzeg”-ként emlegetett Németországban 15%), fontolóra veszik a rendszer módosítását és további előírások, kedvezmények beépítését. Nathalie Kosciusko-Morizet hozzátette, július elsejétől változik a lakások hasznos (egyben adókiivetési alapot jelentő) alapterületének kiszámítása – ettől a naptól kezdve a falak nem számítanak bele a területbe, így az építetők tetszés szerinti vastagságú falakat építhetnek a minél eredményesebb energia-gazdálkodás érdekében. A szakma szerint a jelenlegi szabályozás és a befektetői környezet nem kielégítő voltára utal, hogy míg például 1990-ben 11 millió facsemetét ültetettek Limousin régióban, 2010-ben csupán kétmilliót, és országsszerte több tízezer hektárnyi erdő mielőbbi telepítésére lenne szükség ahhoz, hogy a valós piaci igényeknek meg lehessen feleltetni a francia erdőszerkezetet. Mindenképpen a piaci igények mozgatják a telepítéseket, de a földolgozók részéről is szükséges lenne valamilyen „kockázatvállalás” – akár egy, a földolgozott faanyag mennyisége után fizetendő hozzájárulás formájában – a telepítések ösztönzése érdekében.

A köztársasági elnök megerősítette, hogy a nagyon hosszú megtérülési időre való tekintettel továbbra sem kívánnak változtatni az erdőkre vonatkozó fiskális szabályozáson – a jelenlegi viszonyok közepette és 25 éves megtérüléssel számolva (ami valójában sokkal több is lehet) éves szintre vetítve a jövedelem csupán 1,2%, ami kevesebb, mint a jelenlegi francia infláció. Ez azért is nagyon lényeges, mivel hiába emelkedik a piacon a fenyő fűrészáru ára, a francia erdők kétharmada lombos fafajokból áll, ennek a faárúnak viszont továbbra sincs piaca, az árak stagnálnak. Sőt, a köztársasági elnök ígéretet tett arra, hogy az érintett szakmai szervezetekkel és a tárcákkal közösen a közeljövőben áttekintik és **év végéig teljesen új alapokra helyezhetik az erdészeti beruházásokkal kapcsolatos jelenlegi szabályozást**. Így kiderülhet, van-e mód arra, hogy a fiskális szabályozás a jövőben oly módon változzon, hogy

valóban ösztönözze az erdőtelepítésbe való befektetéseket. Ehhez azonban szerinte az is szükséges, hogy a szakma a jelenleginél sokkal egységesebb legyen – amiben nincsen helye több párhuzamos szakmaközi szervezetnek (még ha Franciaországban kedvelik is az ilyen helyzeteket, tette hozzá Nicolas Sarkozy némi iróniával). Szükségesnek látta egy speciális befektetési alap létrehozását is, valamint a karbon-kreditek alkalmazását az erdőtelepítések esetében. Ez utóbbit a szakma már régóta szorgalmazza, és a javaslatok között volt a tavalyi mezőgazdasági modernizációs törvény előkészítésekor is.

A köztársasági elnök szerint szükség van arra, hogy a mezőgazdasági biztosítások körében speciális szabályokat alkalmazzanak az erdészeti kultúrákra, hiszen a jelenlegi rendszerben – ugyan nagyon alacsony biztosítási díjak mellett – a termelők nem számíthatnak olyan érdemi kártalanításra, ami valóban arányban áll az őket ért veszteségekkel – erre a legjobb példát a 2008. januári Klaus hurrikán okozta pusztítás után kialakult helyzet szolgáltatja. Az elmúlt évek természeti csapásai olyan mértékben ellehetetlenítették a kis magánerdő-gazdálkodók befektetési lehetőségeit, hogy jelenleg csupán a francia erdőterület 5%-a biztosított. A köztársasági elnök szerint meg kell vizsgálni azt is, hogy magasabb biztosítási díjak fizetése mellett az erdőgazdálkodók valóban érdemi, a károkat fedező térítésre számíthassanak, ugyanakkor a biztosítási díjak részben vagy teljes mértékben adóalap-csökkentők lennének.

Nicolas Sarkozy hangsúlyozta, már a két évvel ezelőtti elzászi látogatása után életbe lépett az a támogatási konstrukció, ami a fűrészüzemek modernizációjára és bővítésére 10-50%-os támogatást ad, amivel elsősorban azt a kis-és középvállalkozói réteget kívánják támogatni, ami más országokban – példának Olaszországot említette – a gazdaság igazi hajtóerejét jelenti. Franciaországra ezzel szemben még mindig a túl nagy cégek túlsúlya és a kkv-k nem elegendő száma és mérete a jellemző, aminek szerinte egyik oka a francia bankrendszer ilyen irányú alkalmatlanságában keresendő. Bejelentette, még az idén megnyílik a vállalati innovációt (is) támogató ügynökség, az OSÉO kezelésében az az alap, amiből vállalatfejlesztési hitelre pályázhatnak a cégek 5-7 millió euróig. Ennek folyósítását nem kötik ahhoz a föltételhez, hogy cég a hitel mértékéig megnyissa tőkéjét a bank előtt.

2. Környezeti ügyekkel kapcsolatos tények, történések

A környezetvédelem államigazgatási oldalán 2010. november 14-én este igen jelentős változásra került sor Franciaországban, amikor megtörtént a régóta várt kormányátalakítás. A főálló új – továbbra is François Fillon vezette - kormányban a mezőgazdasági, élelmezési és halászati ügyekért változatlanul Bruno Le Maire felel, feladatköre azonban kibővült a területfejlesztéssel, ami eddig külön tárcánál, Michel Mercier miniszter felügyelete alatt volt. Mivel Mercier az átalakítás pillanatától igazságügy-miniszterként tagja a Fillon-kabinetnek, a köztársasági elnök döntése értelmében korábbi önálló tárcája megszűnt és beolvadt a mezőgazdasági minisztériumba. Bruno Le Maire² pozíciója így ettől a pillanattól fogva élelmezésért, mezőgazdaságért, halászatért, vidékéért és területfejlesztésért felelős miniszter lett.

² Portréja a melléklet 1. pontja alatt olvasható

Sokkal markánsabb átalakításra került sor a környezetvédelmi csúcsmisztériumban, ahonnan nem csak a korábbi tárcavezető, Jean-Louis Borloo távozott úgy, hogy nem kapott szerepet az új kormányban, de bizonyos területek is elkerültek a tárcától. Az új környezetvédelmi miniszter, **Nathalie Kosciusko-Morizet**³ egyenesági leszármazottja a lengyel hazafi **Andrzej Tadeusz Bonawentura Kościuszko** bátyjának - a Kosciusko-Morizet család a régi francia politikuscsoportok egyike, tagjai közül sokan ma is aktív szereplői a francia politikai és gazdasági életnek. **Nathalie Kosciusko-Morizet** 1973. május 13-án született Párizsban, 2002. kora tavaszán már parlamenti pótképviselő, majd néhány hónappal később - Pierre-André Wiltzer belépésével Jean-Pierre Raffarin második kormányba - Essonne megye 4. választói körzetének parlamenti képviselője lesz (*a francia rendszerben minden képviselőnek van egy „pótja”, aki a képviselő helyébe lép, ha az adott parlamenti ciklus alatt az valami oknál fogva nem tudja többé betölteni hivatalát*). Képviselői helyét sikerül megtartania a 2007-es parlamenti választások során, majd hamarosan ő adja át ezt saját pótképviselőjének, mivel tagja lesz François Fillon második kormányának, mint környezetvédelemért felelős államtitkár a Jean-Louis Borloo felügyelte ökológiai, fejlesztési és fenntartható fejlődési, majd 2008. márciusától ökológiai, energetikai, fenntartható fejlesztési és területfejlesztési minisztériumban. 2009. januárjától a numerikus gazdaság kiépítéséért felelős államtitkár a miniszterelnök alá rendelve, addigi posztját Chantal Jouanno vette át – ő egyébként a mostani kormányátalakítás során a sportminiszteri posztot kapta meg.

Nathalie Kosciusko-Morizet a kormánypárt (**UMP**) főtitkára. Longjumeau város polgármestere is. A november 14-i kormányátalakítással miniszteri rangba lépett, mint ökológiáért, fenntartható fejlődésért, közlekedésért-szállításért és lakásügyekért felelős miniszter. Ez némileg szűkebb terület, mint amiért elődje, Jean-Louis Borloo felelt, hiszen a tárca vezetőjének eddigi titulusa „államminiszter, ökológiáért, energiáért, fenntartható fejlődésért és tengerekért, zöld technológiákért és klímatergálysokért felelős miniszter” volt. Az energetikai és numerikus gazdasági kérdések elkerültek a tárcától, azokért Eric Besson felel november óta miniszteri rangban Christine Lagarde gazdasági csúcsmisztér irányítása alatt – Lagarde asszony viszont június végén az IMF főigazgatója lett, utódja François Baroin. Nathalie Kosciusko-Morizet tárcájánál a lakásügyekért külön államtitkár, Benoist Apparu, a szállításért-közlekedésért pedig Thierry Mariani felel, szintén államtitkárként. **A francia környezetvédelmi és klímadiplomáciát a melléklet 4. pontjában mutatjuk be.**

Biodiverzitás

Egy nappal a biológiai sokféleség világnapja előtt, május 19-én indította útjára Nathalie Kosciusko-Morizet környezetvédelmi miniszter az új, 2011-2020-ra szóló nemzeti biodiverzitási stratégiát, minek keretében a francia állam több projekt felhívást is tervez.

A tervet – melyben az állam célja az állami és a magánszféra korábbinál erőteljesebb mozgósítása a biológiai sokféleség megőrzésének érdekében - elég sok szkeptikus hang kísérte, elsősorban a napi sajtóban. A stratégia vezérlő elve, hogy új alapokra helyezze a társadalom természettel kapcsolatos viszonyát olyan fejlesztési modelleket ajánlva, amik következetesen magukba foglalják a biodiverzitás megőrzésére való törekvést. A tárcavezető

³ Portréja a melléklet 2. pontja alatt olvasható

által bemutatott program Franciaország 2010-es nagoyai vállalásainak keretbe foglalását jelenti, melyek célja a biológiai sokféleség csökkenésének mérséklése, lehetőség szerinti megállítása. Kiterjed az állam minden ágazati politikájára és tevékenységi területére – víz, talaj, klíma, energia, mezőgazdaság, erdő, urbanizáció, infrastruktúra-fejlesztés, stb. A miniszter asszony a civil szférát a legszélesebb körű csatlakozásra kérte, eddig mintegy 140 jelentősebb szervezet jelezte csatlakozási szándékát.

A francia állam a maga részéről kötelezettséget vállal arra, hogy a 2011-2013-as ciklusban a *Grenelle de l'environnement* környezetvédelmi törvénycsomagban már nevesített programok mellett több új, ezeket kiegészítőt indít négy fő prioritás mentén:

- az ökológiai folytonosság helyreállítása,
- a leromlott környezeti állapotú területek (ideértve pl. a környezetszennyezés, a bevándorolt fajok vagy a széttöredezetett ökoszisztémák miatti pusztulást) restaurációja,
- az ismeretanyag bővítése,
- a biológiai sokféleség integrálása az intézményi és gazdasági tevékenységbe.

A biodiverzitással kapcsolatos francia kutatási rendszert a Melléklet 2. pontja mutatja be.

Megújuló energiák – különös tekintettel a fotovoltaikus úton termelt áramra

Tekintettel arra, hogy még a tavaly nyár végén bevezetett, a kötelező áramátvétel során alkalmazandó tarifák mellett is nagyon vonzó befektetési lehetőség maradt a fotovoltaikus áram-termelő berendezések telepítése, az elfogadásra váró projektek pedig messze meghaladták a hálózatra történő rákötési kapacitást, a kormány 2010 decemberében 3 hónapos moratóriumot hirdetett az új projektek befogadására. Ezen idő alatt széles körű szakmai konzultáció lefolytatását tervezték – ami meg is történt – illetve elkészült egy, az

ágazat helyzetével kapcsolatos jelentés is, amit a készítők - Jean-Michel Charpin és Claude Trinke – február közepén át is adtak Nathalie Kosciusko-Morizet miniszter asszonynak. Az ágazattal kapcsolatosan sokan egyetértenek abban, hogy szükség van egy érdemi szabályozásra, ami kiterjed a beruházói és az átvételi oldalra egyaránt és igyekszik a kettőt összhangba hozni. Ellenkező esetben két forgatókönyvet vizionálnak a szakemberek: vagy a „spanyol példát” követi a szektor, azaz

szabályozás nélkül néhány „jó év” után egy drasztikus visszaesés következik be, amikor a kitűzött célok teljesülnek (a már említett 2015. körül). Ha viszont túlságosan alacsonyan – 300-500 MW között – határozza meg a kormány az évente megvalósítható projekteket, akkor az ezt kiszolgáló francia ipar menthetetlenül elsorvad, és számos munkahely megszűnik. Ez azért elképzelhető, mert az ágazat most is igen jelentős mértékben importfüggő, ha pedig a beépíthető kapacitást korlátozzák, ezzel párhuzamosan pedig az átvételi ár is csökken, akkor a beruházók óhatatlanul az olcsóbb távol-keleti vagy esetleg német berendezéseket fogják előnyben részesíteni a drágább franciákkal szemben. A szükséges eszközök – elsősorban félvezetők és a cellák - esetében már most 1,1 milliárd eurós külkereskedelmi negatívum mérhető, ami csak rosszabb lehet, ha a szabályozási környezet kedvezőtlenül alakul. A piac „elszabadulása” elsősorban néhány nagy cégnek kedvezett az elmúlt időszakban (EDF EN, Tenesol, Fonroche, First Solar), akik eddig viszonylag jól „fölosztották” a piac különböző szegmenseit egymás között. Viszont azzal, hogy fokozatosan szélesítik tevékenységüket (pl. az eddig csak kivitelezéssel foglalkozó Fonroche beindítja gyártókapacitását, ezzel konkurensévé válik a Tenesol-nak, az eddig elsősorban üzemeltetésre koncentráló EDF

EN/First Solar szintén „kacérkodik” a gyártással), egymásnak egyre jobban versenytársaivá válnak. Szakmai körökben hangoztatott vélemények szerint elsősorban az állam a felelős a jelenleg kialakult helyzetért, mivel semmilyen határozott stratégiával nem rendelkezett 2008-2012-re vonatkozóan erre a szektorra vonatkozóan. Jean-Louis Bal, a megújuló energiatermelők szindikátusának elnöke ([Syndicat des énergies renouvelables](#), SER) szerint már 2009-2010-ben és több lépcsőben csökkenteni kellett volna az árakat, a most kialakult helyzet elsősorban az egyéni beruházási kedvet vetheti akár 30-40%-kal vissza, mivel erősen visszavetette az állammal szembeni állampolgári bizalmat.

Az ágazattal – pontosabban a zöld energia támogatott áron történő kötelező átvételével - kapcsolatosan (francia hivatalos zsargonban *CSPE: compensation des charges du service public de l'électricité*) már a számvevőszék is közzétette idej [jelentését](#), ami meglehetősen keményen fogalmazás inkább a kormány döntésének kedvez. A testület szerint elsősorban a fotovoltaiikus energiatermelés volumenének ellenőrizhetetlen fölfutása a felelős azért, hogy 2009-ben már 1,7 milliárd eurót kellett közvetve a francia fogyasztóknak a zöld áram támogatására kifizetniük. A fotovoltaiikus úton termelt áram részaránya a fölvásárolt összes termelt áramban 2008-ban csupán 0,07%, 2010-ben 0,8% volt, az idej évben pedig 4,8% várható! Ezzel párhuzamosan sokkal nagyobb arányeltolódás mutatható ki a CSPE-ből erre fordított kifizetésekben: 2008-ban 0,4%, 2010-ben 5,7%, míg 2011-ben 26,4%! Az adatok szerint 2020-ban 5 milliárd eurót kell CSPE-re áldozni, ennek fele jut majd a fotovoltaiikus

áramra, egyharmada a biomasszából származóra. A több oldalról is kritizált CSPE legnagyobb hibájául sokan azt hozzák föl, hogy messze nem terjed ki minden olyan területre, ahol az elektromos áram közjóhoz való hozzájárulása egyébként tetten érhető, szinte kizárólag a zöld és a kettős hasznosításból származó áram átvételét, a tengerentúli megyék és Korzika speciális tarifarendszerét és a szociális áramdíjat finanszírozza. Ha a zöld áram mennyisége ilyen mértékben bővül, a 2004. óta változatlan mértékű, a „normál” áramszámlába épített fogyasztói hozzájárulást jelentősen emelni kell, ellenkező esetben a CSPE büdzsájének 2009. végj 1,6 milliárd eurós hiánya 2010. végére 2,6 milliárdra, 2011-ben még ennél is nagyobbra nőhet. A francia áramfogyasztó egyébként is komoly többletköltségeket kénytelen vállalni az elkövetkezendő években, mivel elkerülhetetlen az áramtovábbító hálózat modernizációjá, egyre több reaktor élettartamának meghosszabbításá, stb. A számvevőszéki jelentés elérhető a következő honlapon :

http://www.ccomptes.fr/fr/CC/documents/RPA/8_compensation_des_charges_service_public_electricite.pdf

A francia kormány december elején függesztette föl az EDF-nél az új létesítések iránti kérelmek befogadását három hónapra, a moratórium leteltére ígérve az új szabályozást, ám a döntés nem vonatkozott a 3kW-nál kisebb berendezéseket üzembe helyezni kívánó magánszemélyekre, valamint azok a talajszinten vagy tetőkön elhelyező berendezésekbe beruházókra, akik hitelt érdemlően tudják bizonyítani, hogy a moratórium kihirdetésének pillanatában már átutalták a napelemek és egyéb berendezések árának első részletét. A kormány célja ezzel a döntéssel az volt, hogy gátat szabjon a beruházási tervek parttalan növekedésének – a mára összesen 4 GW-ot elérő tervek növekedését az sem tudta megtörni, hogy tavaly két lépcsőben csökkentették az átvételi árakat. A környezetvédelmi miniszter, Nathalie Kosciusko-Morizet a döntéssel egyidőben abbéli véleményének adott hangot, hogy noha mennyiségben a fotovoltaiikus energia már nem csak elérte, hanem meg is haladta a Grenelle de l'environnement környezetvédelmi törvénycsomagban kitűzött értéket,

környezetvédelmi és munkahelyteremtési oldalról nem teljesültek az elvárások, ezért azt szorgalmazta, hogy a szakmával folytatandó tárgyalások során vegyék figyelembe a berendezések létesítésének széndioxid-mérlegét és a napelemtáblák újrahasznosíthatóságát is. Ezzel egyértelműen a francia gyártású napelemtáblák használata mellett tette le a voksot, mivel egy kínai tábla franciaországi beépítése 1,8-szor, egy németé 1,45-ször több széndioxid kibocsátásával jár, mint a franciáé.

François Fillon miniszterelnök Conseil Économique, Social et Environnemental-ban (CESE, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi tanács) tett látogatására időzítve február végén hozta nyilvánosságra a kormány terveit, amiknek érvénybe lépési dátumául március első dekádját jelölte meg. Ennek értelmében a kormányzat egyelőre évi 500 megawattnyi új kapacitás létesítését tartja megfelelő ütemnek, és 2012. közepén tartja elképzelhetőnek ezen érték fölülvizsgálatát, esetleges emelését. Mint kifejtette, a változtatásra mindenképpen szükség van, mivel eddig lehetőség volt igen gyenge minőségű napelem-táblák környezetvédelmi és urbanisztikai szempontból megkérdőjelezhető eredménnyel járó beépítésére, aminek vajmi kevés köze volt a megújuló energiaforrások környezetbarát módon történő fejlesztéséhez. A jövőben változik az egyes projektek kezelése is- a talajszinten vagy nagy felületű tetőkön létesítendő berendezéseket akkor engedélyeznek, ha azokat beruházási pályázati fölhívásra válaszul, regionálisan kezelve létesítik. A közepes teljesítményű (100-250kWc, azaz 1000-2500 négyzetméteres) beruházások egyszerűsített ajánlattételi fölhívás alapján létesíthetők, a megvalósításra a legolcsóbb ajánlatot tévő kap megbízást. A magánszemélyek és kisvállalkozások által beterjesztett engedélyezési kérelmek a jövőben is az érvényes kedvezményes tarifával számolhatnak automatikusan, ám ezt 2011-ben 20, a következő években – az üzembe álló össz felület nagyságának függvényében – 10-10%-kal csökkentik (az alaptarifa 12 eurócent/kWh). Azok mindenképpen rosszul járnak, akik a moratórium elrendelésének pillanatában már megkezdték az engedélyeztetési eljárást, de nem kaptak meg minden szükséges papírt, mivel nekik újra kell kezdeniük az egész ügymenetet, és rájuk már vonatkozik az évi 500MW-os keret. Ezt egyébként árnyalja, hogy a már minden szempontból engedélyezett, de még el nem készült 3400 MW-nyi projektből, amikre egyébként még a tavalyi, a mostaninál jóval kedvezőbb átvételi ár is vonatkozik, nagyjából 2000MW-nyi az elkövetkezendő 18 hónapban üzembe fog állni. Ha ennél kevesebb valósul meg ténylegesen, akkor a miniszterelnök szerint az 500MW-os kvóta 800MW-ra emelhető belátható időn belül (több parlamenti képviselő – többek között a 2009-ben az ágazatról [összefoglaló jelentést készítő Serge Poignant](#) – eleve a legalább 800 MW-os kvótát tartotta volna szerencsésnek). A szakma viszont egy legalább 700-1000MW-os kvótát tartott volna reálisnak annak érdekében, hogy a hazai ipar lendületben maradjon. Fillon kitért arra is, hogy ha a jelenlegi, folyamatban lévő beruházások megvalósulnak, 2012-re a teljes kapacitás meghaladja a 2,5GW-ot, ami költségvetési oldalról 1,5 milliárd eurónyi támogatás kifizetésével párosul, így mindenképpen szükséges a célkitűzések és a beruházási ütem

rendszeres fölülvizsgálata – erre azonban első alkalommal leghamarabb a 2012-es választások után kerülhet sor. Azok a mezőgazdasági termelők, akiknek a változások miatt megghiúsulhat a nagyobb épületek tetejére tervezett beruházásuk, a metanizációs beruházásokkal „vagasztalódhatnak”.

A kormány ugyanis a napelemes beruházásokra vonatkozó döntésekkel egy időben határozott a gazdaságokban termelt metán kedvezményes átvételi áráról és várhatóan még az idén nyáron érvénybe lép az a jogszabályi

környezet is, ami biztosítja az ily módon termelt metán hálózatba történő betáplálhatóságát is. Az „etalonnak” állított németországi max. 10,3 eurócent/kWh-hoz képest a jelenleg is alkalmazható maximális 15,2 eurócent/kWh hamarosan 20,1 eurócent/kWh-ra emelkedik, de az átlagos átvételi árnál is mintegy 20%-os emelkedés várható – a leginkább kedvezményezett az állattartók, akiknél a legmagasabb tarifa is alkalmazható.

A fotovoltaikus áram jövőbeni átvételével kapcsolatos változás továbbá, hogy adott éves üzemidő fölött az átvételi ár csupán 5 eurócent/kWh lesz. Ez fix napelemtáblás berendezéseknél Franciaország európai területén 1500, a tengernetűli területeken 1800 óra, a nap mozgását követő berendezésnél 2200 és 2600 óra. Az évi plafon 90%-ának elérésekor az áramtevő jogosult lesz annak vizsgálatára, hogy a berendezés megfelel-e az előírásoknak.

A GMO-k megközelítésének szélsőséges olvasatai

Noha a francia gazdák között egyre többen vannak, akik a fenntartható fejlődést, racionális vagy biogazdálkodást tartják követendő példának (az FNSEA-nak pedig tagszervezete a francia biogazdálkodók országos szövetsége), a gabona-, fehérje- és olajnövényeket termelők kongresszusán az ő hangjuk – még(?) – nem hallatszik. Ez abból is leszűrhető, hogy a kukoricatermelők körében, ahogy a szójatermelőknél is, egyre nagyobb vitát kavart a GMO-fajták termesztésének tilalma. A francia kukoricatermesztők szerint a jelenlegi fajtaválasztékkal nem tudják az országos átlagot 9 t/ha fölé tornáztatni (májusi morzsoltban számolva), míg az amerikaiak a GMO-fajtáknak köszönhetően a korábbi 8 tonnás átlaghozamot 10 tonnára tudták emelni. Ez a tény számukra önmagában a jelenlegi tőzsdei árak mellett legkevesebb 200 eurós versenyhátrányt jelent hektáronként „már induláskor”. Míg a kétezres évek legelején az FNSEA határozottan visszautasította a GMO-k termesztésének még a gondolatát is, az elmúlt években ez az álláspont jelentősen megváltozott. A kutatásért már-már militáns módon szállnak síkra, és egyre nyíltabban igénylik a GMO-k termesztésének engedélyezését is. Ez persze szöges ellentétben van az egy héttel korábban Párizsban a környezet iránt felelősséget érző, észerző gazdálkodásról szervezett konferencián elhangzottakkal, ahol ennek kapcsán valaki úgy fogalmazott: „korábban azt gondoltuk, hogy a katasztrófát a természet okozza és a tudomány rá a megoldás, ma pontosan fordítva van: a legnagyobb veszélyeket a tudomány hordozza magában és a természet jelentheti a megoldást”. Kérdés, hogy hosszabb távon kinek lesz igazsága? Marokkóban óvatosan fogalmazzanak a GMO-kkal kapcsolatosan, mivel viszonylag sok terméket szállítanak az európai piacokra, Egyiptomban azonban úgy vélik, a hihetetlen mértékben növekvő népesség élelmiszerrel való – legalább részleges önellátásához – elengedhetetlen a GMO-k termesztése. Franciaországban egyébként a GMO-kísérleteket a biotechnológiai főtanács (*Haut Conseil de la Biotechnologie - HCB, tagjait a kormány nevezi ki*) engedélyezi, ez történt annak a Colmar melletti szőlőalany-kísérletnek az esetében is, amit az INRA állított be – és szélsőséges aktivisták egy csoportja tavaly elpusztított. A szakma, valamint több érintett miniszter közleményben ítélte el a pusztítást, mivel ezt nem csak a tudomány, de a jogállam elleni támadásnak is tekintették. (Más kérdés, hogy a termelők nem kimondottan elégedettek a HCB munkájával, véleményük szerint a világban zajló fejlemények ismeretében sokkal rugalmasabb hozzáállásra volna szükség – a francia mezőgazdaság és általában a gazdaság érdekei miatt.)

Ez a téma közvetlenül is kapcsolódik ahhoz a sokkal szélesebb kérdéskörhöz, ami a versenyképességre vonatkozik. Franciaországnak ugyanis az egyetlen aduja – legalábbis a termelők szerint – a termelékenység, másban mindenben hátrányban vannak a nagy exportáló országokhoz képest. Nincsenek hatalmas tábláik, nagyon magasak a munkabérek, műtrágya – és növényvédőszer-költségek, jelentősek a gépesítési költségek. Mindenképpen szükség van a

biotechnológia eredményeinek minél szélesebb körű alkalmazására – kimondva-kimondatlanul ide értve a GMO-kat is, ahogy a szakma által működtetett alkalmazott kutatási intézetek eredményeinek minél hatékonyabb alkalmazására is, a termelékenység növelése ugyanis a versenyképesség növelését is jelenti. Ugyanakkor úgy vélik, nem csak az értékesítés során vannak igen komoly problémáik a főlvasárlókkal és a nagykereskedelmi láncokkal, de gúzsba vannak kötve a realitások határait átlépő környezet- és fogyasztóvédelmi szervezetekkel szemben is. Vita tárgyát képezi az is, hogy a környezetvédelmi intézkedések meghozatalakor – és a különböző szintű környezetvédelmi minősítéssel ellátott területek kijelölésekor – a szakma és konkrétan a helyben élő, dolgozó termelők véleményét meg sem kérdezik.

A globális kihívások – így többek között a folyamatosan növekvő élelmiszer-igények – közepette látható, hogy az európai mezőgazdaság a világnak olyan területe, ahol a legkisebbek az egyik évről a másikra bekövetkező termésingadozások, így mindent el kell követni annak érdekében, hogy a kiszámítható és biztos, állandóan kiváló minőségű termést adó mérsékelt övi területek terméspotenciálját a természeti erőforrások fönntartható igénybe vétele mellett maximálisan kihasználjuk. A francia termelők álláspontja szerint ehhez szükség van a biotechnológia eredményeinek maximális kihasználására, ide értve a GMO-k ésszerű határok közötti igénybe vételét. Ezek a fajták ugyanis véleményük szerint amellet, hogy javítják a termelők versenyképességét, legalább részben megoldást jelenthetnek olyan problémákra, mint a „Plan Ecophyto 2018” által elvárt 50%-os növényvédőszerhasználat-csökkentés, vagy az öntözővíz-gondok elsősorban Délnyugat-Franciaországban. A termelők szerint a GMO-k engedélyezése nem csak a gazdáknak, de az egész gazdaságnak, a társadalomnak is előnyére válna. A jelen helyzetben azonban hiába támogatnák a GMO-k kutatását, a Limagrain szövetség kutatóközpontjának megítélt 150 millió eurós támogatás példája azt mutatja, hogy a francia laboratóriumok a rossz tapasztalatok miatt nem egyszerűen külföldre, hanem esetenként más kontinensre „menekítik” ilyen jellegű K+F tevékenységüket. *(A konferencia tanulsága többek között, hogy a francia gazdálkodók körében a GMO-növényekre alkalmazott „politikailag korrekt” kifejezés a „biotechnológiai kutatási eredmények alkalmazása” lett.)*

A fentiekkel szöges ellentétben van az a magatartás, amit egyes szélsőséges zöld és/vagy politikai szervezetek képviselnek a kísérletek tönkretételével. Évek óta visszavisszatérő, sokak egybehangzó véleménye szerint már a francia kutatás versenyképességét is veszélyeztető probléma az engedélyezett kísérleti GMO-táblák elpusztítása. Az évtized elején ennek sok esetben igen komoly médiavisszhangja is volt, nem föltétlen azért, mert a sajtó átérezte volna a kísérleti munka fontosságát és az ilyen formán elszenvedett veszteség nagyságát. Sokkal inkább azért, mert az esetek jelentős részében az antimondialista nézeteiről ismert szakszervezeti vezetőhöz, José Bové-hoz vagy a hasonló nézeteket valló szervezetekhez köthető vandalizmusra fényes nappal, alkalmanként a rendvédelmi erőkkal való összecsapással együtt került sor – ez pedig az írott és elektronikus sajtóban már egyformán hírértékkel bírt.

Tavaly augusztus közepén azonban az INRA Colmar-ban beállított transzgénikus szőlő-kísérletét éjjel tették tönkre, arról azóta sem érkezett hír, hogy az elkövetőket megtalálták volna. Az elpusztított kísérlet egyébként azért is példaértékű volt, mivel költségvetési kutatóhelyen, a biotechnológiai főtanácson (Haut Conseil des Biotechnologies) keresztül nagyon széles „háttértámogatással” állították be: a kutatókon kívül érdekelt volt a munkában több mezőgazdasági szakmai és érdekképviseleti szervezet, helyi közösség sőt civil környezetvédelmi szerveződés is. A pusztítást nyilatkozatban ítélte el Valérie Pécresse

kutatási, Bruno Le Maire mezőgazdasági és Jean-Louis Borloo környezetvédelmi miniszter, egyben államminiszter. Mint a miniszterek hangsúlyozták, a kérdéses kísérletet a legteljesebb átláthatóság mellett állították be, sem egészségügyi, sem környezetvédelmi veszélyt nem jelentett – vélhetően a cselekmény elkövetői a szőlő szaporodásbiológiáját még hírből sem ismerték, ahogy azt sem tudták, hogy a kérdéses kísérletben az alany egyáltalán nem hozhat virágot, a kutatók a nemes rész virágait eltávolították még virágzás előtt, sőt a gyökerek szétterjedését megakadályozni hivatott fizikai akadályokat is elhelyeztek a talajban. A kérdéses kísérlettel egyébként a szőlőtöskéket pusztító, egyelőre hatásos védekezési módszer nélküli vírusbetegség, a **Grapevine fanleaf virus** ellen próbáltak volna a kutatók hatásos ellenlépést találni – amíg ez nem sikerül, a fertőzött ültetvényekre a korai kényszerkivágás vár.

3. Francia-magyar kapcsolatok

Tekintettel közös érdekeinkre és a legtöbb kérdésben szinte teljesen azonos álláspontunkra, Franciaország az agrárterület vonatkozásában ez idáig is stratégiai partnerként tekintett hazánkra. Ezen érdeklődés az elnökség előtt fokozódott, de számítanunk kell arra, hogy kevésbé lesz élénk június vége után. Franciaország az elmúlt években is intenzív és széleskörű gondolkodást folytatott a **KAP 2013 utáni jövőjéről**. Párizs jelentős sikerként könyveli el a 2009. december 10-én 22 tagállam által aláírt KAP jövőjével kapcsolatos felhívást, ahogy a magyar elnökség sikereként értékeli a márciusban elfogadott tanácsi dokumentumot. A továbbiakban is egyértelmű céljuk, hogy minél több tagállamot maguk mellett tudjanak a kérdésben.

A magas szintű intézményesített együttműködés terepe a **Magyar-Francia Mezőgazdasági Munkacsoport**, mely 2006 óta, a két országban felváltva, félévente tart üléseket. A francia fél a 2009. novemberi debreceni találkozón kérte először a magyar fél támogatását a már említett és később Párizsban aláírt, KAP jövőjével kapcsolatos felhíváshoz, valamint több szakmai kérdésben való együttműködésről, információcseréről is itt született döntés. A munkacsoport szintjén történő együttgondolkodás szükségességét nem lehet kétségbe vonni, az olyan magas szintű szakmai egyeztetési színteret képez, amelyet egy stratégiai partnerrel fenn kell tartanunk – ennek ellenére a vegyesbizottsági ülésre 2010. őszen került utoljára sor.

A francia agrártárcával – illetve háttérintézményeivel - kötött megállapodások terén az időszakban látványos fejleményekről nem számolhatunk be, a „dolgok a maguk medrében folynak”. Megítélésünk szerint érdemi lehetőségek rejlenek az agrár-szakoktatási

együttműködések bővítésében (intézményi kapcsolatok, gyakornokprogram), valamint érdemes lenne megvizsgálni a földrajzi eredetvédelem terén történt eddigi együttműködést és a készülő magyar hungarikum-törvény fényében ennek új lendületet adni. A **szakoktatási együttműködésnek adhat teret** az, hogy a francia szakminisztérium július 5-7. között Orléans-ban rendezett nemzetközi megbeszélést az agrár-főiskolai együttműködések bővítési lehetőségeiről – az eseményen Dr. Csányi Sándor, a SZIE MKK dékánja vett részt. Ennek tanulságai valamint az Académie de la Guyane rektorával folytatott nagyköveti megbeszélés és a személyes helyszíni tapasztalatok alapján elmondható, hogy nagyon komoly lehetőségek rejlenek a gyakorlati

képzést támogató szakmai cseregyakorlatok bővítésében és a rövid idejű, speciális oktatási programokban, Franciaország tengerentúli megyéit is ideértve.

Sajnálatos módon továbbra nincs elmozdulás az INRA-FVM és INRA-MTA együttműködési megállapodások megújítása ügyében, ám a korábbi merev francia álláspont oldódni látszik, és elképzelhető, hogy ezen programokat végül az INRA kész lesz megújítani.

Az attasé javaslatára intenzív egyeztetés kezdődött az INRA vezetői (nemzetközi kapcsolatok felelősei+érintett kutatási igazgatók) és a közép-európai országok⁴ TÉT- és agrárattaséi között egy INRA-közép-európai régió állattenyésztési kutatási együttműködésről, melynek „programindító” eseményére a budapesti Francia Intézetben szerettünk volna sort keríteni a szakterület érdekelt kutatóinak részvételével 2011. tavaszán. Tekintettel azonban arra, hogy a magyarországi K+F pályázati rendszer egyelőre nem indult újra, és az INRA sem készítette még el végleges stratégiai tervét, a program elhalasztása mellett döntöttünk.

A franciaországi székhelyű nemzetközi szervezetek közül a mezőgazdaság esetében több is „szóba jöhet”, mint két- és többoldalú együttműködési terület. A Nemzetközi Hűtésügyi Kutatóintézet (Institut International du Froid) például rendszeresen megkeresi Nagykövetségünket – mint történt ez a főigazgató 2011. január 30-i keltezésű levele esteében is - az ügyben, hogy az évek óta függőben lévő magyar tagságba „új életet leheljen”. Mindeztidáig sem nekik, sem nekünk nem sikerült olyan magyar partnert találni, aki egyrészt elő tudná teremteni a néhány ezer eurós éves tagdíjat, másrészt hatékonyan össze tudná fogni a magyar élelmiszeriparban ezen a területen működő cégeket, kutatási és oktatási intézményeket. Tekintettel a szervezettel kapcsolatos, tőlünk független, többnyire pozitív véleményekre, érdemes lenne a szervezet vezetőjét egy magyarországi hivatalos látogatásra meghívni és a VM koordinálásával az érintettekkel (többek között a KÉKI, a SZTE és a BCE illetékes vezetőivel) egy asztalhoz ültetni, hogy a kérdést véglegesen tisztázni lehessen.

A Nemzetközi Állategészségügyi Szervezettel (OIE⁵) és a Nemzetközi Szőlészeti és Borászati szervezettel (OIV⁶) az együttműködés korrekt. Hazánk rendszeres résztvevője a két szervezet üléseinek, nincs probléma a tagdíjfizetéssel sem. Az OIV-vel való igen jó kapcsolatot jól jellemzi, hogy a nagykövetség – és ezen belül a mezőgazdasági attasé – valamint a Hegyközségek Nemzeti Tanácsának közös szervezésében június 15-én egész napos magyar borpromóciós rendezvényt tartottunk az OIV-ben. Az eseményre Trócsányi László nagykövet és Federico Castellucci OIV-főigazgató januári megállapodásának valamint a HNT példamutató hozzáállásának köszönhetően kerülhet sor, a várakozásoknak megfelelően jóval százon felül volt a magyar borok iránt érdeklődő látogatók, elsősorban vendéglátó-ipari szakemberek, újságírók és kereskedők száma. A minél eredményesebb ország-marketing érdekében a Magyar Turizmus Zrt. Párizsi irodája is részt vett a lebonyolításban.

Sajnálatos módon az OIV-vel való kapcsolatainkat valamelyest „beárnyékolja”, hogy a magyar szőlő fajtalista aktualizálása 2002. óta nem történt meg – ami elég sajnálatos tény annak fényében, hogy Magyarország a szervezet egyik alapító tagja! A fajtalista aktualizálását az EU-tagországok közül csak kettő nem tette meg: hazánk – és Luxemburg. A presztízvesztésénél azonban komolyabb kárt okoz ez a tény azzal, hogy így a magyar szőlőfajták nem szerepelnek az OIV most aktualizált és az interneten kereshető adatbázis formájában közzététel alatt álló nemzetközi fajtalistájában.

⁴ Ausztria, Bulgária, Cseh Köztársaság, Horvátország, Lengyelország, Magyarország, Románia, Szerbia, Szlovénia, Szlovákia, Ukrajna

⁵ www.oie.int

⁶ www.oiv.int

A nemzetközi vízügyi szervezet ([OIEau](http://www.oieau.org)) kiadványait több-kevesebb rendszerességgel megkapjuk, érdemi feladatok az elmúlt évben ezen a területen a Nagykövetségre nem hárultak. Ehhez kapcsolódik, hogy a francia Külügyminisztérium szóbeli jegyzékben értesítette Nagykövetségünket – és ezen keresztül a tárcát -, melyben tájékoztatják az érintetteket, hogy a **6. Víz Világforum** megrendezésére **2012. március 12-17. között kerül sor Marseille-ben**. A konferencia honlapja (<http://www.worldwaterforum6.org/>) már él.

A fejlesztési célú együttműködésekkel kapcsolatosan Nagykövetségünk már több alkalommal jelezte, hogy Franciaország messzemenően nyitott erre, a **megreformált CGIAR központjának várható Montpellier-be települése** pedig mindenképpen fontossá tenné egy, a CGIAR-ral szoros kapcsolatban álló francia szervezetek – elsősorban a CIRAD és az [IRD](http://www.ird.fr),

valamint az [INRA](http://www.inra.fr) – vezetővel való találkozó lebonyolítását. A CGIAR-tól kapott tájékoztatás szerint amennyiben a szükséges egyeztetések addigra befejeződnek, a CGIAR montpellier-i központjának nemzetközi szervezetként történő elismeréséről szóló dokumentumot szeptember elején ünnepélyes keretek között nyitják meg aláírásra, terveink szerint ennek Magyarország - hivatkozással a miniszterelnök 19/2011. (II. 22.) ME határozatában foglaltakra – még az ősz folyamán eleget tesz. Ehhez kapcsolódik a G20

agrárminiszteri ülésen ismertetett IRIWI nemzetközi búzanesemítési projekt, ami nem csak a G20-tagországok számára nyitott – a konzorciumot szervező INRA a lehetséges magyar partnerintézeteket is megkereste, eddig ismereteink szerint csak az MTA martonvásári intézete jelezte érdemi részvételi szándékát. A G20-ülésem a résztvevők az elfogadott cselekvési tervben is megegerősítették az agrárkutatás bővítésének szándékát, megítélésünk szerint az a magyar agrárkutatás számára is komoly lehetőségeket tartogathat.

Magyarország részese az OECD Trade and Agricultural Directorate, Governing Body of the Co-operative Research Programme: Biological resource management for sustainable agricultural systems-nek, ami a magyar agrárkutatás számára nem csak információs forrást, de érdemi pályázati lehetőséget jelent például konferenciák megrendezéséhez vagy egyéni kutatói ösztöndíjakhoz (ahogy a decemberi ülésen is jóváhagyásra kerül egy magyar kutató fél éves ösztöndíj-kérelme).

A franciaországi nemzetközi szervezetekhez sorolandó az 1964-ben alapított felsőfokú mediterrán agronómiai tanulmányok nemzetközi központja is (CIHEAM, Centre International de Hautes Études Agronomiques Méditerranéennes, www.ciheam.org), ami négy oktatási intézményt működtet a Földközi-tenger medencéjében, ezek Montpellier-ben, Zaragozában, Bariban és Chaniában (Kréta) találhatóak. (A CIHEAM központja Párizsban van.) A Montpellier-ben működő IAMM (institut agronomique méditerranéen de Montpellier, www.iamm.fr) graduális és posztgraduális oktatási valamint jelentős kutatási tevékenységet végez nem csak agronómiai, de ökonómiai, szocio-ökonómiai területen is. A képzés sajátossága, hogy azt a CIHEAM-tagországok többségében elfogadott felsőoktatási-doktori rendszerhez igazították, ami azt jelenti, hogy a mesterképzésre való beiratkozás előfeltétele nyolc lezárt félév előzetes teljesítése valamely másik felsőoktatási intézményben. Így a Bolognai-rendszerrel összevetve M2-nél indul a képzés, és van egy egyfajta „M3” év is, ami magasabb képzettségi szintet ad, mint egy klasszikus bolognai MSc, de még nem éri el a

doktori szintet – a doktori rendszerrel való átjárhatóság könnyebbé tétele érdekében azonban a partner-egyetemek ezt az évet már elfogadják a doktori cselekmények első évének.

A CIHEAM alapításának elsődleges célja közel ötven évvel ezelőtt az volt, hogy a Földközi-tenger medencéjében legyen egy olyan oktatási intézmény, ahol elsősorban a tagországok államigazgatásában dolgozók számára biztosítják a legmagasabb szintű elméleti és gyakorlati képzést úgy graduális, mint posztgraduális téren. Ez az igény továbbra is jelen van, a hallgatók legalább egyharmada akár már 5-10 évet is dolgozott, sőt felelős beosztásba is került, amikor saját tudásának fölfriessítésére, „naprakésszé tételére”, vagy éppen az új feladatok ellátásához szükséges ismeretanyag megszerzése érdekében visszaül az iskolapadba. Az elmúlt években például Marokkó, Algéria, Libanon küldött nagy számban továbbképzésre államigazgatási alkalmazottakat, de a kilencvenes években érdekes módon Románia is komoly „ügyfélnek” számított – szoros volt az együttműködés a bukaresti és a kolozsvári egyetemmel.

Napjainkban az IAMM kétféle „Master of Science” képzést indít, a beiratkozáshoz szükséges követelmény a nyolc lezárt félév teljesítése. A két típus és altípusai a következők:

- Master of Science **kutatási szakirány**: 1. mezőgazdaság, élelmezés és vidékfejlesztés, 2. a vidéki területeken folyó innováció és fejlesztés
- Master of Science **technikai szakirány**: 1. projektmenedzsment és szakpolitikai tervezés (az első év a Montpellier 1 egyetemmel közös képzésben), 2. mezőgazdasági termelési rendszerek irányítása és környezetgazdálkodás, 3. élelmiszeripari ágazatok és a vállalati stratégiák.

Az intézmény ezen túlmenően **doktori iskolát** működtet és tevékenységi körébe tartozik a rövidebb-hosszabb idejű **szakmai továbbképzések** szervezése, lebonyolítása vagy az IAMM-ben vagy – igény szerint – közvetlenül a megbízást adó ország államigazgatási egységénél, decentralizált szervezeténél. A különböző képzési területek közös célja, hogy az IAMM-ből kikerülő szakemberek olyan komplex ismeretanyaggal és szakmai gyakorlattal rendelkezzenek, amik képessé teszik őket a jelentős fejlesztési projektek, stratégiai tervezési feladatok során a helyes döntések meghozatalára. Ennek elérése érdekében a szakmai (pl. agronómiai, vízgazdálkodási) ismeretanyag átadása mellett legalább ekkora hangsúlyt helyeznek az ökonómiai képzésre és a menedzselési képesség fejlesztésére. Az intézmény tagja az **Erasmus mobilitási rendszernek**, ami elsősorban az EU-tagállamokból érkező hallgatók számára jelent könnyebbséget – és így megnyitja a lehetőséget a magyar diákok előtt is egy nagyon speciális területhez köthető ismeretanyag elsajátítása előtt.

4. További kapcsolatépítési lehetőségek

A francia-magyar **agrárkereskedelem** nyomán követése, bővülésének elősegítése és **ösztönzése** kapcsán a mezőgazdasági attasé és a kereskedelmi képviselő munkatársai együttműködésben dolgoznak egymással. Amellett azonban, hogy ilyen ad hoc jellegű megkereséseknek igyekszünk táptalajt biztosítani, azért, hogy azokból kézzelfogható eredmények szülessenek, elengedhetetlenül fontosnak tartjuk azt is, hogy a megfelelő **promóciós lépésekkel** és tudatos marketingpolitikával élénkítsük a magyar agrár- és élelmiszeripari termékek franciaországi exportját. A gazdasági válság sajnálatos következménye az is, hogy Magyarország jelentősen visszafogta az e területre fordított pénzeszegek mértékét. Ismert, hogy a francia fogyasztói piac ragaszkodik a már jól bevált termékekhez, nehezen nyit új termékek vásárlása irányába és előszeretettel részesíti előnyben a hazai termékeket. Így ahhoz, hogy a magyar termékek piacra találjanak, nagy hangsúlyt kell fektetni bizonyos marketing akciókra. A francia piacon elsősorban olyan termékekkel lehet megjelenni, amelyek különlegességként, újdonságként hatnak, amelyhez hasonlókat nem találni a francia boltokban. A termékek minőségének állandó kiegyenlítetttsége és azok folyamatos

hozzáférhetősége alapvető követelmény. Kiemelendő továbbá, hogy hasonló perspektívát rejt magában a vendéglátóipar is, bizonyos termékek, így például a bor vonatkozásában.

A szűkös költségvetési keretek ellenére Nagykövetségünk továbbra is azon az állásponton van, hogy Magyarországnak a tavalyi év ellenkező irányú tapasztalatai ellenére nem lenne szabad megszakítania a Nemzetközi Élelmiszeripari Szakkiállításon (SIAL) való intézményes közösségi megjelenés hagyományát. A 2010. október 17-21. között Párizsban megrendezésre került szakkiállításon végül csak egy tucatnyi magyar cég vett részt önálló kiállítóként, közösségi megjelenés (AMC) nem volt. A Hegyközségek Nemzeti Tanácsával és a Nemzetközi Szőlészeti és Borászati Szervezettel (OIV) együttműködve június 15-én egész napos borbemutatóra került sor Párizsban a szervezete székházában – reményeink szerint ehhez hasonlóra fél évente sor kerülhet a jövőben.

Június 19-én nyitotta meg kapuit a VINEXPO nemzetközi borkiállítás és szakvásár, amin a világ bortermelésének színe-java mellett a borból és egyéb szeszesital-alapanyagokból készült más termékeket is fölvonultatták a kiállítók. Hazánkat az AMC által támogatott közösségi standon megjelenő tizenegy borászat mellett a Tokaj Reneszánsz Egyesület önálló standja, valamint az anyacég standján kiállító Disznókő képviselte. A kárpát-medencei magyar borászat ennél szélesebb

képviseléssel bírt, hiszen a romániai közösségi standon ott volt Balla Géza aradi borász is, ahogy történelmünkhöz köthető az osztrák színekben kiállító, 1758-ban alapított Esterházy-pincészet is, aki egyszerű, de nagyon elegáns standján mutatta be borait és pálinkáit. Az esemény rangjára jellemző, hogy azt Bordeaux polgármestere, egyben külügyminiszter és államminiszter, a francia kormány második embere, Alain Juppé és Bruno Le Maire mezőgazdasági miniszter közösen nyitotta meg. Az idei 16. Vinexpo minden korábbi rekordot megdöntött, ami a külföldi látogatók számát illeti, de ami ennél is többet mond az, hogy közülük minden harmadik Ázsiából érkezett, a legtöbb külföldi látogató pedig Kínából érkezett! *(Ez önmagában is jelentős érv a Vinexpo Asia-Pacific megrendezése mellett, hiszen látható, hol van ma igazán fölfutóban a borpiac – és nem mellékesen **megfontolás tárgyává teszi az azon való magyar részvételt is.**)* Tény, hogy a megjelenés elsősorban pénz kérdése, de azt sem lehet tagadni, hogy egy Vinexpo-szintű rendezvényen a látvány szinte majdnem olyan fontos, mint a kiállított termékek minősége. Amikor mindenki kiváló minőségű árut mutat be a maga standján, a világ bortermelése pedig a kereslet bővülése ellenére meghaladja a fogyasztást, akkor elsősorban az eddig nem ismert, de remélt jövőbeni partnerek figyelmét helyben csak egy látványos és „jól eltalált”, vagy éppen egyszerű, de nagyon-nagyon elegáns pavilonnal, standdal lehet fölkelteni, amire a kiállításon számtalan példát lehetett találni. Egy-egy ilyen megvalósítására pedig – hacsak nem nagyon tőkeerős cégről van szó – a közösségeknek sokkal jobb lehetőségeik vannak, mint az egyéni pincészeteknek, amit a 2013-as Vinexpo-ra való magyar fölkészüléskor **mindenképpen érdemes lenne szem előtt tartani.**

Kiemelt lehetőségnek értékeltük és Nagykövetségünk politikailag és szakmailag is elengedhetetlennek tartotta, hogy az idei, 48. Nemzetközi Mezőgazdasági Kiállításon (SIA) a magyar részvétel biztosított legyen. A SIA egyben az egyik legjelentősebb **agrárdiplomáciai esemény** is Franciaországban – a francia szakminiszter hagyományosan meghívja európai uniós kollégáit egy, a vásárt közvetlenül megelőző ülésre, ezzel párhuzamosan pedig számos

harmadik országbeli delegáció – a legtöbb esetben miniszteri vezetéssel – látogat ki a SIA-ra.

Ez számunkra nagyon komoly lehetőségeket tartogatott, mivel gyakorlatilag végig a vásár területén maradv miniszteri vagy államtitkári szintű kétoldalú megbeszéléseket szervezhettünk afrikai, latin-amerikai vagy délkelet-ázsiai relációkban is. Ez kihagyhatatlan alkalom volt nem csak a **magyar agrárdiplomáciának, de a fejlesztési célú, elsősorban a K+F együttműködések célzó szakdiplomáciai tárgyalásokra** is. Végül az Európán kívüli országok tekintetében Szenegál mezőgazdasági és állattenyésztési minisztereivel tudtunk Fazekas Sándor miniszter úrnak találkozót szervezni, reméljük, hogy következő munkával ennek a jövőben lesz hozzájárulása.

A francia szakminisztérium július 5-7. között Orléansban rendezett nemzetközi megbeszélést az agrár-felsőoktatási együttműködések bővítési lehetőségeiről – az eseményen Dr. Csányi Sándor, a SZIE MKK dékánja vett részt. Ennek tanulságai valamint az Académie de la Guyane rektorával folytatott nagykövetségi megbeszélés és a személyes helyszíni tapasztalatok alapján elmondható, hogy nagyon komoly lehetőségek rejlenek a gyakorlati képzést támogató szakmai cseregyakorlatok bővítésében és a rövid idejű, speciális oktatási programokban, Franciaország tengertúli megyéit is ideértve.

Ami a szakmai szervezetek közötti közvetlen kapcsolatokat illeti, általánosan igaz, hogy azok valamilyen szinten a legtöbb szakmai vagy érdekképviseleti szervezet (pl. kamara, szakszervezetek, ágazati szervezetek) élnek, noha intenzitásuk általában csak valamilyen komolyabb szakmai vagy általános agrárpolitikai probléma esetén lesznek igazán élénkek – erre jó példa a francia víziszárnyas-tenyésztők szervezete (CIFOG) és magyar partnere hirtelen intenzívvé váló kapcsolata a hizott liba- és kacsamáj kölni ANUGA-ról történő kitiltása nyomán.

5. Javaslatok

A magyar kormányzati honlap-struktúra átalakítása miatt gyakorlatilag megszűntnek tekinthető az évek óta kiforrott struktúrájú, könnyen elérhető elektronikus **Külhoni Hírlevél**. Mindenképpen nagyon hasznos lenne az attaséi munka eredményeinek széles körű megismertetése érdekében, ha lehetőséget lehetne találni arra, hogy a VM-nyitóoldalról a hírlevél újra elérhető legyen – akár a korábbi bevált, akár megújult formában -, ahogy ez a változások ellenére biztosított a NIH külföldi hírlevele esetében.

Ami a konkrét megvalósítandó feladatokat illeti, a fentiek alapján a 2011/2012-es ciklusra a párizsi mezőgazdasági attaséi hivatal a szokásos hivatali ügymeneten felül a következők megvalósítását tűzte ki célul/javasolja (nem prioritási sorrendben, a teljesség igénye nélkül):

- a CGIAR-megállapodás aláírása,
- az erdészeti kutatási együttműködés előmozdítása,
- a magyar részvétel ösztönzése a 2012. évi SIA és SIAL szakvásárokon,
- a szakoktatási együttműködések és csereprogramok bővítése,
- az IRIWI-ben való magyar részvétel ösztönzése,
- a 2011. februári magyar-szenegáli agrárminiszteri megbeszélésen elhangzottak érdemi együttműködéssé konvertálása,

- a magyar szőlő fajtalista aktualizálása az OIV-nél (hazánk 2002. óta nem tette ezt meg!),
- a magyar-francia vegyesbizottsági ülések felújítása,
- a tavalyi, a marokkói Chefchaouen-ben megrendezett „Planète terroirs” konferencia után a következő ilyen esemény Magyarországon történő megrendezése 2012-ben *(bővebben lásd a melléklet 5. pontjában).*